

The Project Gutenberg eBook of Paljo melua tyhjästä, by William Shakespeare

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Paljo melua tyhjästä

Author: William Shakespeare
Translator: Paavo Emil Cajander

Release date: June 9, 2013 [EBook #42898]

Language: Finnish

Credits: Produced by Tapio Riikonen

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PALJO MELUA TYHJÄSTÄ ***

PALJO MELUA TYHJÄSTÄ

Kirj.

William Shakespeare

Paavo Cajanderin suomennos ilmestyi 1906.

Näytelmän henkilöt:

DON PEDRO, Aragonian prinssi.
DON JUAN, hänen velipuolensa.
CLAUDIO, nuori florensilainen kreivi.
BENEDIKT, padualainen ylimys.
LEONATO, Messinan maaherra.
ANTONIO, hänen veljensä.
BALTHASAR, Don Pedron palvelija.
BORACHIO, | Don Juanin seuralaisia.
CONRAD, |
MOILANEN, | oikeudenpalvelijoita.
MUIKKARI, |
Munkki FRANCISCUS.
Kirjuri.
Poika.
HERO, Leonaton tytär.
BEATRICE, Leonaton veljentytär.
MARGAREETA, | Heron seuranaisia.
URSULA, |
Sanansaattajia, vartijoita ja seuralaisia.

TAPAUS Messinassa.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Leonaton talon edustalla.
(Leonato, Hero, Beatrice ja sanansaattaja tulevat.)

LEONATO. Näen tästä kirjeestä että Aragonian prinssi, Don Pedro, tänä iltana saapuu Messinaan.

SANANSAATTAJA. Hän on jo hyvinkin lähellä; tuskin kolmen peninkulman päässä hänestä erosin.

LEONATO. Kuinka monta aatelismiestä olette tässä tappelussa menettäneet?

SANANSAATTAJA. Vain joitakuuta arvohenkilöitä, ei yhtäkään mainemiestä.

LEONATO. Voitto on kahden arvoinen, kun voittaja palaa kotiin täysin joukoin. Näen tästä, että Don Pedro on erityisesti huomiota osoittanut nuorelle Claudio-nimiselle florensilaiselle.

SANANSAATTAJA. Hän onkin sen täysin ansainnut, ja Don Pedro on hänen ansionsa täysin tunnustanut. Hän on enemmän tehnyt, kuin mitä hänen ikäiseltään olisi odottanut, ja lampaan hahmossa toimittanut jalopeuran töitä: hän todellakin suuremmassa määrin voittaa kaikki toiveet, kuin mitä voisitte toivoakaan minun voivani tässä kertoa.

LEONATO. Hänellä on täällä Messinassa setä, joka tulee tuosta kovin iloiseksi.

SANANSAATTAJA. Olen vienyt hänelle kirjeitä, jotka näyttivät tuottavan hänelle suurta iloa, jopa niinkin suurta, että ilo ei voinut esiintyä kyllin hillittynä, osoittamatta tuskan tuntomerkkiä.

LEONATO. Purskahtiko hän itkuun?

SANANSAATTAJA. Oikein valtavaan itkuun.

LEONATO. Hellää hellyyden yltäkyläisyyttä! Ei ole kasvoja puhtaampia kuin ne, joita näin pestään. Paljo, paljo parempi on itkeä ilosta, kuin iloita itkusta.

BEATRICE. Sanokaa, olkaa hyvä, onko signor Kalpanen palannut sodasta vai ei.

SANANSAATTAJA. En tunne ketään sen nimistä, neiti; ei ollut ketään sellaista arvohenkilöä armeijassa.

LEONATO. Ketä sinä kyselet, tyttö?

HERO. Serkkuni tarkoittaa signor Benediktiä, padualaista.

SANANSAATTAJA. Oi, hän on palannut ja yhtä iloisena kuin koskaan ennen.

BEATRICE. Hän täällä Messinassa naulasi julki ilmoituksen,^[1] jossa vaati Cupidoa kilpakeihäisille; ja setäni narri, joka sattui tämän vaatimuksen lukemaan, kirjoitti Cupidon nimessä sen alle ja vaati miestä sulkasotasille. Sanokaa, olkaa hyvä, kuinka monta on hän tässä sodassa tappanut ja syönyt? Ei, sanokaa vain, kuinka monta hän on tappanut, sillä minä lupasin syödä kaikki, jotka hän tappaisi.

LEONATO. Totisesti, tyttöseni, liiaksi pistelet signor Benediktiä; mutta kyllä hän sen vielä sinulle maksaa, ole varma siitä.

SANANSAATTAJA. Hän on, neitiseni, kunnostanut itseään tässä sodassa.

BEATRICE. Teillä oli homehtunutta muonaa, ja hän auttoi teitä sen syömisessä, eikö niin? Hän on oikein urhoollinen lusikkasankari; hänellä on verraton ruokahalu.

SANANSAATTAJA. Hän on kelpo soturi; siitä, neiti, vastaan.

BEATRICE. Kelpo soturi neitiä vastaan; mutta mitä on hän herraa vastaan.

SANANSAATTAJA. Herra herraa vastaan, mies miestä vastaan; kaikilla kunnan avuilla täytetty.

BEATRICE. Niin, todellakin, täytetty! Ja täyte on miehen mukainen, — no niin, olemmehan kaikki kuolevaisia.

LEONATO. Älkää, herra, käsittäkö väärin veljeni tytärtä. He käyvät keskenään jonkinlaista leikkisotaa, hän ja signor Benedikt; aina kun tapaavat, syntyy älyottelu heidän välillään.

BEATRICE. Mutta valitettavasti hän aina joutuu alakynteen. Viime ottelussamme neljä hänen viidestä älynvoimastaan pötki liikaten pakoon, ja nyt ei koko miehellä ole muuta kuin yksi jäljellä; niin että jos hänellä vielä on älyn riepua lämpimikseen, pitääköön sitä tuntomerkkinä, joka erottaa hänet hänen hevosestaan; sillä sen verran sitä tuskin on jäänyt, että hän voi käydä järkiolennosta. Hänellä on joka kuukausi uusi uskottunsa.

SANANSAATTAJA. Onko mahdollista?

BEATRICE. Sangen helposti mahdollista: hänen ystävyytensä on niinkuin hänen hattunsa kuosin, se vaihtelee uusimman muodin mukaan.

SANANSAATTAJA. Huomaan, neitiseni, että tämä herra ei ole teillä hyvissä kirjoissa.

BEATRICE. Ei olekaan; ja jos olisikin, niin polttaisin kirjani. Mutta pyydän: sanokaa, kuka on hänen seurakumppaninsa? Eikö ole ketään nuorta riitapukaria, jota haluttaisi tehdä hänen kanssaan matkaa hornaan?

SANANSAATTAJA. Hän on enimmäkseen jalon Claudion seurassa.

BEATRICE. Taivaan taatto! Häneen hän varmaankin tarttuu kiinni kuin tauti; hänet saa kimppuunsa pikemmin kuin ruton; ja se, jonka hän tartuttaa, tulee paikalla hassuksi. Jumala auttakoon jaloa Claudiota! Jos hän on saanut Benediktin niskoilleen, niin saa hän hellittää tuhat puntaa, ennenkuin paranee.

SANANSAATTAJA. Tahtoisin olla hyvässä ystävytydessä teidän kanssanne.

BEATRICE. Olkaa, hyvä ystävä.

LEONATO. Sinä, Beatrice, et koskaan tule hassuksi.

BEATRICE. En ennen, kuin tulee kuuma tammikuu.

SANANSAATTAJA. Don Pedro on saapunut.

(Don Pedro, Balthasar, Don Juan,
Claudio ja Benedikt tulevat.)

DON PEDRO. Rakas signor Leonato, tulette vaivaanne vastaan; maailman tapa on karttaa kulunkeja, mutta te niitä etsitte.

LEONATO. Ei koskaan tullut vaiva talooni teidän hahmossanne, armollinen herra; kun vaiva on ohi, niin mielihyvä jää; mutta kun te meidät jätätte, niin suru jää olemaan ja ilo sanoo hyvästi.

DON PEDRO. Tartutte taakkaanne liian halukkaasti. — Tämä on tyttärenne, arvaan ma.

LEONATO. Hänen äitinsä on sitä monasti minulle sanonut.

BENEDIKT. Epäilittekö, herra hyvä, koska kysyitte?

LEONATO. En, signor Benedikt; sillä te olitte silloin vielä lapsi.

DON PEDRO. Siinä saitte, Benedikt; tästä voimme arvata, millainen olette nyt miehistyneenä. — Toden totta, neiti itse ilmaisee isänsä. — Onneksi olkoon, neitiseni! Tulette kunnan isään.

BENEDIKT. Vaikka signor Leonato onkin hänen isänsä, niin tämä neiti, vaikka saisi koko Messinan, ei tahtoisi hänen päätään hartioilleen, olkoon jos kuinka hänen näköisensä.

BEATRICE. Kumma, että aina tahdotte lörpötellä, signor Benedikt; kukaan ihminen ei teistä välitä.

BENEDIKT. Mitä, rakas neiti Inho? Vieläkö te elätte?

BEATRICE. Kuinka voisi Inho kuolla, kun sillä on niin sopivaa ravintoa kuin signor Benedikt? Itse kohteliaisuus muuttuu inhoksi, kun te tulette likelle.

BENEDIKT. Silloin on kohteliaisuus tuuliviiri. Mutta se vain on varma, että minua rakastavat kaikki naiset, paitse te yksin; ja soisin, että voisin sydämmessäni tuntea, ettei minulla ole niin kovaa sydäntä; sillä, totisesti, en rakasta ketään.

BEATRICE. Mikä suuri onni naisille! He olisivat muuten saaneet vaarallisen kosijan kiusakseen. Kiitän Jumalaa ja kylmää vertani, että tässä asiassa olen samaa mieltä kuin te. Kuulisin mieluummin koiran haukkuvan varista, kuin miehen vannovan, että hän rakastaa minua.

BENEDIKT. Jumala suokoon, että armollinen neiti aina olisi sitä mieltä; silloin toinen tai toinen kunnan mies välttäisi kovan kohtalon saada kasvonsa kynsityksi.

BEATRICE. Kynsiminen ei voisi niitä rumemmiksi tehdä, jos ne olisivat teidän kasvojenne kaltaiset.

BENEDIKT. Kas vain, tähän olette erinomainen papukaijan opettaja.

BEATRICE. Minun kieltäni puhuva lintu on parempi kuin teidän kieltänne puhuva elukka.

BENEDIKT. Soisin että heponi olisi yhtä liukas kuin teidän kielenne, ja yhtä kestävä. Mutta jatkakaa laukkaanne, Herran nimessä, minä olen lopettanut.

BEATRICE. Te lopetatte aina, niinkuin vanha hevoskoni hölkkänsä; tunnen teidät vanhastaan.

DON PEDRO. Lyhykäisesti: Leonato, — signor Claudio ja signor Benedikt, — hyvä ystäväni, Leonato, pyytää teitä kaikkia vieraikseen. Sanoin hänelle, että viivymme täällä ainakin kuukauden, ja hän sydämmestään rukoilee, että joku sattumus pidättäisi meitä vielä kauemmin; uskallan vanna, että hän ei ole mikään ulkokullattu, vaan että rukous lähtee sydämmestä.

LEONATO. Jos sen vannotte, prinssi, niin ette vanna väärin. — Sallikaa minun sanoa teidät tervetulleeksi, prinssi Juan; sovittuanne veljenne, prinssin, kanssa, omistan teille nöyrimmän kunnioitukseni.

DON JUAN. Kiitoksia; en ole monisanainen; kiitän vain teitä.

LEONATO. Suvaitkaa, teidän armonne, astua edellä.

DON PEDRO. Kätenne, Leonato; menkäämme yhdessä.

(Kaikki menevät, paitsi Benedikt ja Claudio.)

CLAUDIO. Benedikt, tarkastitko signor Leonaton tytärtä?

BENEDIKT. En häntä tarkastanut, mutta kyllä häntä katselin.

CLAUDIO. Eikö hän ole siveä nuori tyttö?

BENEDIKT. Kysytkö suoraa, vilpítőntä ajatustani rehellisenä miehenä vai tahdotko, että vastaan tapani mukaan, hänen sukupuolensa ilmeisenä vihamiehenä?

CLAUDIO. Ei, vastaa tyynesti ja vakaasti.

BENEDIKT. No siis, kautta kunniani: minusta on hän liian matala ansaitakseen korkeata kiitosta, liian tumma kannattaakseen kirkasta kiitosta ja liian pieni saadakseen suurta kiitosta; sen vain voin sanoa hänen puolustuksekseni, että, jos hän olisi toisenlainen kuin on, hän ei olisi soma, ja koska hän ei ole toisenlainen kuin on, niin en pidä hänestä.

CLAUDIO. Luulet, että puhun piloja. Ei, sano minulle suoraan, mitä pidät hänestä.

BENEDIKT. Aiotko hänet ostaa, kun niin tyystin tiedustelet?

CLAUDIO. Voisiko koko maailmalla ostaa semmoista helmeä?

BENEDIKT. Voisi hyvinkin, vieläpä kotelonkin päälliseksi. Mutta puhutko tätä oikein tosissasi? Vai rupeatko koiranhampaaksi ja uskottelet meille, että Cupido on oiva jäniksenpyytäjä ja

Vulcanus verraton salvumies?^[2] Sano, mitä nuottia pitää soittaa, voidakseen yhtyä virteesi?

CLAUDIO. Minun silmissäni hän on ihanin nainen, minkä koskaan olen nähnyt.

BENEDIKT. Kyllä minäkin silmälasitta näen, mutta kaikesta tuosta en näe mitään. Tuo hänen serkkunsa — jos hän ei vain olisi raivotarten riivaama — on häntä niin paljon kauniimpi, kuin toukokuun ensimmäinen päivä on kauniimpi joulukuun viimeistä. Mutta ethän vain aikone heittäytyä aviomieheksi, mitä?

CLAUDIO. Vaikka olisin vastakohdan vannonutkin, niin tuskin uskoisin itseäni, jos Hero tahtois ruveta vaimokseni.

BENEDIKT. Onko niiksi tullut, todellakin? Eikö siis maailmassa enää ole yhtäkään miestä, joka voisi pitää hattua päässään herättämättä epäluuloa? Enkö enää koskaan saa nähdä kuusikymmen vuotista vanhaa poikaa? Onnea matkaan! Jos välttämättä tahdot pistää niskasi ikeeseen, niin kannan kärsien ristisi ja vietä huokauksilla sunnuntaipäiväsi. Kas, Don Pedro tulee sinua etsimään.

(Don Pedro palaa.)

DON PEDRO. Mitä salaisuuksia teillä on, kun ette tulleet mukaan Leonaton luo?

BENEDIKT. Soisin, että teidän armonne pakottaisi minut sen sanomaan.

DON PEDRO. Minä käsken, uskollisuusvalasi nimessä.

BENEDIKT. Kuuletko, kreivi Claudio: voin olla puhumaton niinkuin mykkä, siitä saat olla varma; mutta uskollisuusvalani, — huomaa: uskollisuusvalani. — Mies on rakastunut, teidän armonne. Kehen? — kysytte. Huomatkaa, kuinka lyhyt on vastaus: Heroon, Leonaton lyhyeen tyttären.

CLAUDIO. Jos niin olisi, niin olisi se nyt sanottu.

BENEDIKT. Niinkuin vanha satu, teidän armonne: ei ole niin, ja ei ole ollut niin, ja jumala varjelkoon, että koskaan olisikaan niin.

CLAUDIO. Jos ei kiihkoni lyhyessä ajassa muutu, niin varjelkoon Jumala, että olisi toisin.

DON PEDRO. Aamen, jos häntä rakastatte, sillä tyttö on sen hyvin ansainnut.

CLAUDIO. Sen te vain sanotte, prinssi, kietoaksenne minut.

DON PEDRO. Kunniani kautta, sanoin mitä ajattelin.

CLAUDIO. Kuntoni kautta, prinssi, niinikään minä.

BENEDIKT. Ja niinikään minä, kaksinaisen kuntoni ja kunniani kautta.

CLAUDIO. Että häntä rakastan, sen minä tunnen.

DON PEDRO. Että hän sen ansaitsee, sen minä tiedän.

BENEDIKT. Että minä en tunne, kuinka häntä voi rakastaa, enkä tiedä, miten hän sen ansaitsee, se on vakaumus, jota mikään liekki ei voi minusta sulattaa irti; siitä menen vaikka polttoroviolle.

DON PEDRO. Sinä olet aina ollut paatunut kerettiläinen, mitä kauneuden halveksimiseen tulee.

CLAUDIO. Eikä ole koskaan voinut osassaan pysyä muuten, kuin pakottamalla tahtoaan.

BENEDIKT. Että nainen minut synnytti, siitä häntä kiitän; että hän minut kasvatti, siitä niinikään häntä nöyryimmästi kiitän; mutta että kantaisin sarvea otsassani tai ripustaisin jahtitorveni näkymättömään kantohihnaan, sitä eivät naiset voine minulta vaatia. Etten tekisi heille sitä vääryyttä, että epäilisin ketään heistä, niin tahdon itselleni pidättää sen oikeuden, etten usko ketään heistä; ja kun otan siitä viisua, niin on viisun loppu se, että jään vanhaksipojaksi.

DON PEDRO. Kyllä vielä, ennenkuin kuolen, näen sinut kalpeana rakkaudesta.

BENEDIKT. Vihasta, taudista taikka nälästä, hyvä prinssi, vaan ette rakkaudesta. Jos koskaan näette, että rakkaudesta menetän enemmän verta, kuin minkä voi korvata pullollinen viiniä, niin saatte silmäni puhkaista ballaadin sepustajan kynällä tai ripustaa minut porttolan ovikilveksi ja kirjoittaa alle: "sokea Cupido".

DON PEDRO. Hyvä; jos koskaan tästä uskostasi luovut, niin kyllä joudut makean naurun esineeksi.

BENEDIKT. Jos sen teen, niin saatte ripustaa minut, kuin kissan puteliin ja ampua minua,^[3] ja sitä, joka minuun osaa, saatte taputtaa olkapäälle ja kutsua Aatamiksi.^[4]

DON PEDRO. No niin, se aika vielä tulee, "Ett' ikeen alle villi härkä taipuu".

BENEDIKT. Sen tehköön villi härkä; mutta jos koskaan järkevä Benedikt sen tekee, niin kiskokaa sarvet härän päästä ja pankaa ne minun otsaani, ja antakaa sitten jonkun poropeukalon kuvata minut, ja yhtä suurilla kirjaimilla, kuin on tapana ilmoittaa: "Tässä saa hyviä hevosia vuokrata", prantätkää kuvani alle: "Tässä on nähtävänä Benedikt, se nainut mies".

CLAUDIO. Jos semmoista tapahtuisi, tulisit varmaan sarvihulluksi.

DON PEDRO. Varo! Jos Cupido ei ole koko viinikkoansa Venetiassa tyhjentänyt,^[5] niin saanet ennen pitkää täristä hänen edessään.

BENEDIKT. Silloin täytyy ensin tulla maantäristys.

DON PEDRO. No, no, toinen tunti, toinen tuuma. Sill'aikaa, rakas signor Benedikt, mene Leonaton luo, vie terveisiä minulta ja sano, että kyllä tulen illalliselle; hän on varmaan tehnyt suuria valmistuksia.

BENEDIKT. Sellaisen lähetyksen uskon vielä voivani täyttää, ja nyt jätän teidät —

CLAUDIO. "Herran haltuun; annettu talossani" — jos minulla semmoista olisi, —

DON PEDRO. "Kuudentena heinäkuuta: uskollinen ystäväanne Benedikt."

BENEDIKT. No, no, pilkka pois! Koko teidän pakinanne on joskus tilkuilla reunustettua, ja reunus on sangen huonosti kurottu kiinni. Ennenkuin vasta tällaisia rikkikulutettuja pilapätkiä käytätte, tutkikaa ensin omaatuntoanne, ja sillä jätän teidät hyvästi.

(Menee.)

CLAUDIO.

Nyt voisitte mua auttaa, jalo prinssi.

DON PEDRO.

Neuvoilles ystävytyeni on altis;
Sit' opeta, niin vaikeimmankin läksyn
Se helpost' oppii, kun se vain sua auttaa.

CLAUDIO.

Leonatoll' onko poikaa, hyvä prinssi?

DON PEDRO.

Ei, muut' ei hällä perijää kuin Hero.
Hänt' aatteletko, Claudio?

CLAUDIO.

Oi, prinssi,

Nyt päättyneen kun sodan alotitte,
Soturin silmin hänet näin, ja mua
Hän miellytti; mut raaka sotavirka
Ei lemmeks suonut mieltymyksen kasvaa.
Mut nyt kun palajan ja sotatuumat
On väistyneet, niin niiden sijan täyttää
Ihana sulotunne, joka kuiskaa,
Kuink' on tuo Hero viehkeä, ja sanoo
Ett' ennen sotaa mielistyin jo häneen.

DON PEDRO.

Sin' olet niinkuin kaikki rakastajat:
Upotat kuulijasi sanatulvaan.
Jos lemmit Heroa, niin huolet' ollos;
Ma puhun hänen sekä isän kanssa,
Ja tytön saat. Tuo eikö tarkoitukses,
Noin somasti kun puhees sommittelit?

CLAUDIO.

Olette oiva lemmen vaaliija,
Kun muodosta jo lemmentuskan näätte.
Jott' ylen rutolta ei lempi näyttäis,
Venyvin puhein kaunistaa sit' aioin.

DON PEDRO.

Miks tehdä silta leveämmäks virtaa!
Kun hätä suurin on, on apu lähin.
Se sulle tarjon' on; sa lemmit: hyvä,
Ja minä sulle hankin apukeinot.
Tän' iltana on, näet, naamiaiset;
Sua siellä valepuvuss' osoittelen
Ja sanon Herolle, ett' olen Claudio,
Ja tytön poveen sydämmeni valan
Ja lempiluotteitteni valtavalla
Ma rynnäköllä korvans' otan vangiks.
Isälle sitten asiasta puhun,
Ja sun on tyttö, se sen virren loppu.
Ja tuumasta nyt heti käydään toimeen.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Huone Lennaton talossa.

(Leonato ja Antonio tulevat.)

LEONATO. No, veli hyvä, missä on poikasi, minun lankoni? — Onko hän hankkinut soittajia?

ANTONIO. Hän sitä täydessä hommassa puuhaa. Mutta, veliseni, voin kertoa sinulle kummia

uutisia, joita et olisi ikänäsi saattanut uneksiakaan.

LEONATO. Hyviäkö ovat?

ANTONIO. Riippuu siitä, miksi loppu ne leimaa; kaunis on kuori; hyviltä näyttävät päältäpäin. Eräs minun palvelijani sattui kuulemaan prinssin ja kreivi Claudion keskustelua, kun kävelivät tiheässä lehtokujassa puutarhassani. Prinssi Claudioille ilmaisi rakastavansa veljentytärtäni, sinun tytärtäsi, ja aikovansa hänelle tunnustaa rakkautensa tänä iltana tanssiaisissa; ja jos huomaisi hänet taipuvaiseksi, niin aikoiisi hän ottaa tilaisuudesta vaarin ja heti puhua sinun kanssasi asiasta.

LEONATO. Onko älyä sillä miehellä, joka tätä kertoi?

ANTONIO. Aika sukkela mies. Lähetän häntä noutamaan, niin saat itse häntä kuulustella.

LEONATO. Älä, älä! Pidämme tätä unena, kunnes se ilmenee todellisuutena. Mutta tahdon kuitenkin antaa tästä tiedon tyttärelle, jotta hän olisi valmiimpi vastaamaan, jos siitä kenties tosi tulisi. Mene sinä ja ilmoita se hänelle. (Useita henkilöitä kulkee näyttämiin poikitse.) Hyvät langot, tiedätte tehtävänne. — Oi, anteeksi, hyvä ystävä, tule kanssani, tarvitsen taitoasi. — Hyvä lanko, ole apunani näissä kiireissä.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

(Toinen huone Leonaton talossa.)

(Don Juan ja Conrad tulevat.)

CONRAD. Mitä hittoa, prinssi, miksi on mieleenne niin ylenmäärin synkkä?

DON JUAN. Siksi, että minulla on niin ylenmäärin syytä siihen, siksi on synkkyuteni niin määrää vailla.

CONRAD. Teidän tulisi kuulla järkeänne.

DON JUAN. Ja jos sitä kuulisinkin, niin mitä siunausta siitä?

CONRAD. Jos ei heti kohta apuakaan, niin ainakin kestävyyttä kärsimään.

DON JUAN. Ihmettelen, että sinä, joka — niinkuin itse sanot — olet syntynyt Saturnuksen turvissa,^[6] huolit esittää siveellistä lääkettä kuolettavaan vammaan. En voi salata, mikä olen; minun täytyy olla synkkä, kun minulla on siihen syytä, ja olla nauramatta kenenkään sukkeluiksille; syödä, kun minun on nälkä, ja olla katsomatta kenenkään mieliä; nukkua, kun minun on uni, ja olla kenenkään toimiin sekaantumatta; nauraa, kun olen iloinen, ja olla sukoilematta muiden mielipidettä.

CONRAD. Niin kyllä; mutta teidän ei pitäisi noin sitä tuoda näkyviin, ennenkuin voitte sen tehdä joutumatta pulaan. Olette äskettäin ollut riidassa veljenne kanssa, ja hän on vastikään ottanut teidät jälleen armoonsa; ja siihen on teidän mahdoton oikein juurtua, jos ette itse tee itsellenne kaunista ilmaa; on välttämätöntä, että itse kypsytätte elonne.

DON JUAN. Ennemmin olisin orjantappurana pensasaidassa kuin ruusuna hänen armossaan; ja minun verelleni on mukavampi olla kaikkien ylenkatseena kuin sievistelyillä ja kursauksilla luikerrella ihmisten suosioon. Siis, jos ei voidakaan sanoa, että olen imarteleva kunnon mies, niin ei myöskään voida kieltää, että olen rehellinen konna. Kun minulla on kuonokoppa, niin minuun luotetaan, ja puntit jaloissa saan vapaana juosta; senvuoksi olenkin päättänyt olla laulamatta häkissäni. Jos saisin käyttää hampaitani, niin purisin, ja jos minulla olisi vapaus, niin tekisin mitä tahtoisin. Siihen asti suo minun olla mikä olen; älä koeta minua muuttua.

CONRAD. Ettekö voisi tyytymättömyyttänne johonkin käyttää?

DON JUAN. Käytän sitä niin paljon kuin voin, sillä mitään muuta en käytä. Kuka tulee tuossa? Mitä uutta, Borachio?

(Borachio tulee.)

BORACHIO. Tulen juuri noista suurista iltapidoista. Leonato kuninkaallisesti kestitsee veljeänne, prinssiä; ja voin teille ilmoittaa, että on tekeillä naimiskauppa.

DON JUAN. Olisiko tuossa jotakin pohjaa, jolle voisi rakentaa onnettomuutta? Kuka on se narri, joka kihlaa itselleen kotiristin?

BORACHIO. Veljenne oikea käsi.

DON JUAN. Kuka? Tuo erinomainen Claudioko?

BORACHIO. Sama mies.

DON JUAN. Soma veitikka! Ja kehen? Kehen hän on silmänsä iskenyt?

BORACHIO. He, Heroon Leonaton tyttäreen ja perijään.

DON JUAN. Vai siihen kananpoikaseen! Kuinka sait sen tietää?

BORACHIO. Minun toimenani on huoneiden hajuttaminen, ja paraikaa kun suitsuttelin ummehtunutta suoja, tulivat prinssi ja Claudio käsityksin ja vakavasti keskustellen. Pujahdin seinäverhon taakse^[7] ja sinne kuulin, kuinka sopivat siitä, että prinssin tulisi kosia Heroa itselleen ja, kun oli hänet saanut, antaa hänet kreivi Claudioille.

DON JUAN. Tule pois, mennään sinne! Tuosta saa mielikarvauteni ravintoa. Tuo nuori tulokas saa

kaiken kunnian kukistumisestani; jos voin tehdä hänelle joinkin tavoin kiusaa, niin olen kaikin tavoin onnellinen. Voinko luottaa teihin kumpaankin? Tahdotteko auttaa minua!

CONRAD. Hamaan kuolemaan, armollinen prinssi.

DON JUAN. Mennään siis noihin suuriin pitoihin. Ilo on siellä sitä suurempi, kun minut on nujerrettu. Jospa vain kokki olisi samaa mieltä kuin minä! — Mennäänkö katsomaan, mitä on tehtävää?

BORACHIO. Niinkuin käskette, armollinen herra.

(Menevät.)

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Sali Leonaton talossa.

(Leonato, Antonio, Hero, Beatrice y.m. tulevat.)

LEONATO. Eikö kreivi Juan ollut täällä illallisella?

ANTONIO. En nähnyt häntä.

BEATRICE. Kuinka happamelta se herrasmies näyttää! Aina kun hänet näen, saan närästystä koko tuntikaudeksi.

HERO. Hänellä on hyvin synkkä mieli.

BEATRICE. Se vasta olisi oivallinen mies, joka olisi hänen ja Benediktin keskivälillä; toinen on niinkuin kuva, ei sano mitään, ja toinen on niinkuin armollisen rouvan vanhin poika: pälpättää yhtenään.

LEONATO. Siis puoli signor Benediktin kieltä Don Juanin suussa, ja puoli Don Juanin synkkyyttä signor Benediktin kasvoissa, —

BEATRICE. Ja kauniit sääret ja somat jalat, setä, ja runsaasti rahaa taskussa; sellainen mies valloittaisi vaikka minkä naisen, — jos vain voittaisi hänen suosionsa.

LEONATO. Toden totta, tyttö, sinä et koskaan saa miestä, jos olet noin paha suustasi.

ANTONIO. Niin tosiaankin, hän on liian häijy.

BEATRICE. Liian häijy on enemmän kuin häijy; tällä tavalla menetän hyvän Jumalan lahjan, sillä sanottu on, että "häijylle lehmälle Jumala antaa lyhyet sarvet"; mutta liian häijylle lehmälle hän ei anna niitä laisinkaan.

LEONATO. Ettäkö, kun olet liian häijy, Jumala ei anna sinulle ollenkaan sarvia?

BEATRICE. Niin aivan, jos ei anna minulle miestä; mutta siitä armosta minä aamuin illoin polvillani rukoilen päästä. Hyvä Jumala, kuinka voisin sietää miestä, jolla on partaa kasvoissa! Parempi karvasäkki pään alla.

LEONATO. Voithan saada miehen, jolla ei ole partaa.

BEATRICE. Mitä sillä tekisin? Pukisinko hänet vaatteisiin ja tekisin kamarineitsyksen? Parrakas mies on enempi kuin poika, mutta parraton on vähempi kuin mies; joka on enempi kuin poika, se ei kelpaa minulle, ja joka on vähempi kuin mies, sille en minä kelpaa. Siis ennemmin otan kuuden killingin pestin^[8] karhunkuljettajalta ja vien hänen apinansa hornaan.

LEONATO. Menet siis hornaan?

BEATRICE. En, portille vain; siinä kohtaa minut paholainen, niinkuin vanha aviomies, sarvet päässä, ja sanoo: "Mene sinä taivaaseen, Beatrice, mene sinä taivaaseen; täällä ei ole sijaa teille tytöille." Ja näin jätän sinne apinani ja menen suoraa päätä Pietarin tykö. Taivasten taivas! Hän osoittaa minulle, missä poikamiehet istuvat, ja siellä me elämme niin hurskaasti kuin päivä on pitkä.

ANTONIO (Herolle). Mutta sinä, tyttöseni, sinä, toivon ma, käyt isäsi ohjain mukaan.

BEATRICE. Niin tietysti; serkkuni velvollisuus on niiata ja sanoa: "niinkuin te tahdotte, isä hyvä"; mutta siinä tapauksessa, serkkuseni, pitää sen olla sievä ja nuori mies, muuten niaat uudestaan ja sanot: "niinkuin minä tahdon, isä hyvä."

LEONATO. No, no, Beatrice, kyllä vielä koittaa se päivä, jolloin näen sinut miehellenä.

BEATRICE. Ei ennen kuin Jumala tekee miehet muusta aineesta kuin maasta. Eikö ole häväistys naiselle joutua jätterän multamöhkäleen vallattavaksi? Tehdä tiliä töistään ja toimistaan ällipäiselle savitönkälle? Ei, setä, minä en miehistä huoli. Aatamin pojat ovat veljiäni, ja totta puhuen, pidän syntinä mennä naimisiin sukulaiseni kanssa.

LEONATO. Muista, tyttäreni, mitä olen sinulle sanonut. Jos prinssi kosii sinua tuolla tavalla, niin tiedät mitä vastaat.

BEATRICE. Vika on soiton, serkkuseni, jos hänen kosinnassaan ei ole oikeata tahtia; jos prinssi on liian vaateliias, niin sano hänelle, että kaikissa asioissa tulee olla suhtaa ja tahtia, ja näin tanssi

pois koko vastaus. Sillä kuule, Hero, kosminen, naiminen ja katuminen on niinkuin hoppapolkka, minuetti ja enkeliska: kosinta on kiivasta ja tulista kuin hyppypolska ja yhtä hassumaista; naiminen sievää ja säädyllistä kuin vanhanaikainen juhlallinen minuetti; ja sitte tulee katumus ja huonoin säärin tanssii enkeliskaansa yhä raskaammin ja raskaammin, kunnes kaatuu hautaan.

LEONATO. Serkku, sinä katselet asioita kierosti.

BEATRICE. Minulla on hyvät silmät, setä: voin nähdä kirkon keskellä päivää.

LEONATO. Naamiot tulevat, veliseni; tehkää tilaa!

(Don Pedro, Claudio, Benedikt, Balthasar, Don Juan, Borachio, Margareeta, Ursula y.m. tulevat sisään naamioituina.)

DON PEDRO. Neitiseni, suvaitsetteko käyskennellä ihailijanne kanssa?

HERO. Jos käyskelette kiltisti ja näytätte ystävälliseltä ja olette vaiti, niin lupaan käyskellä kanssanne, varsinkin kun aion käyskellä täältä pois.

DON PEDRO. Minunko seurassani?

HERO. Sen sanon, kun suvaitsen.

DON PEDRO. Ja milloin suvaitsette sen sanoa?

HERO. Kun näköonne minua miellyttää; sillä varjelkoon Jumala, että kannel olisi kotelon näköinen.

DON PEDRO (osoittaen naamariaan). Tää Philemonin katto on, ja Zeus sen asuu alla.

HERO.

Se oljist' on siis.

DON PEDRO.

Hiljaa, lempi puhuu kuiskaamalla.

(Menevät edelleen.)

BALTHASAR. No niin, tahtoisin että rakastaisitte minua.

MARGAREETA. Minä sitä en tahtois, teidän itsenne tähden, sillä minussa on paljon huonoja puolia.

BALTHASAR. Esimerkiksi?

MARGAREETA. Luen ääneen rukoukseni.

BALTHASAR. Sitä enemmän teitä rakastan: kuulija voi siihen sanoa aamen.

MARGAREETA. Jumala tuokoon minulle hyvän tanssijan.

BALTHASAR. Aamen!

MARGAREETA. Ja vieköön hänet pois silmistäni, kun tanssi on loppunut. — Vastaa, lukkari!

BALTHASAR. Vaiti nyt; messu on loppunut.

(Menevät edelleen.)

URSULA. Tunnen teidät vallan hyvin: olette signor Antonio.

ANTONIO. Toden totta, en ole.

URSULA. Tunnen teidät vaappuvasta päästänne.

ANTONIO. Totisesti, häntä vain jäljittelen.

URSULA. Ette voisi sitä tehdä niin häijyn hyvin, jos ette olisi hän itse. Tuohan on hänen kuiva kätensä^[9] ihka ilmeisenä. Olette kuin olettekin Antonio.

ANTONIO. Toden totta, en ole.

URSULA. Olkaa vait! Luuletteko, etten teitä tunne sukkelasta älystänne? Voiko hyve pysyä piilossa? Olette kuin olettekin hän; hengen lahjat pyrkivät ilmi, ja sillä hyvä.

(Menevät edelleen.)

BEATRICE. Ettekö sano, kuka sen on teille sanonut?

BENEDIKT. En, suokaa anteeksi.

BEATRICE. Ettekö myöskään sano, kuka olette!

BENEDIKT. En nyt.

BEATRICE. Ettäkö minä olen kopea ja ammennan parhaat sukkeluuteni hauskoista juttukirjoista! — Sitä ei ole kukaan muu voinut sanoa kuin signor Benedikt.

BENEDIKT. Mikä hän on miehiään?

BEATRICE. Hänet tunnetaan vallan hyvin, siitä olen varma.

BENEDIKT. En, toden totta.

BEATRICE. Eikö hän koskaan ole teitä naurattanut?

BENEDIKT. Sanokaa toki, kuka hän on.

BEATRICE. No niin, hän on prinssin hovinarri, sangen typerä hölmö, jonka ainoa kyky on keksiä

luonnottomia parjauksia. Muut ei häntä ihaile kuin juopporentut, ja näitäkään hän ei viehätä älyllään, vaan rivoudellaan; hän huvittaa ja samalla suututtaa ihmisiä, ja sitten he nauravat hänelle ja pieksevät häntä. Hän on varmaan näillä vesillä; tahtoisin yhdyttää hänet.

BENEDIKT. Jos keksin tuon herran, niin kerron hänelle mitä hänestä sanoitte.

BEATRICE. Tehkää se; hän purkaa minuun korkeintaan pari sanansutkausta; ja jos kukaan kenties niistä ei välitä tai niille naura, niin sortuu hän raskasmielisyyteen, ja silloin on peltopyynn siipi pelastettu, sillä sinä iltana sillä narrilla ei varmaankaan ole ruokahalua. (Soittoa kuuluu sisältä.) Mutta seuratkamme johtajiamme.

BENEDIKT. Kaikessa, mikä on hyvää.

BEATRICE. Tietystikin, sillä jos he pahaan johtavat, niin jätän heidät ensi vuorossa.

(Menevät.)

(Tanssi alkaa sisällä. Kaikki poistuvat, paitsi Don Juan, Borachio ja Claudio.)

DON JUAN. Oikein, veljeni on rakastunut Heroon ja on mennyt kahdenkesken isän kanssa sopimaan kaupasta; naiset kulkevat niiden jäljissä, ja yksi naamio vain on jäänyt.

BAROCHIO. Ja se on Claudio, tunnen hänet ryhdistä.

DON JUAN. Olettehan signor Benedikt?

CLAUDIO. Oikein arvattu, se olen.

DON JUAN. Signor, olette veljeni likeinen ystävä; hän on hurmaantunut Heroon; pyydän, neuvokaa häntä luopumaan tytöstä; tyttö ei ole säätyyn nähden hänen vertaisensa; tekisitte siten kunnan miehen työn.

CLAUDIO. Mistä tiedätte, että hän Heroa rakastaa?

DON JUAN. Kuulin hänen valallaan sen vakuuttavan.

BORACHIO. Niinikään minä; hän vannoi naivansa hänet tänä iltana.

DON JUAN. Tulkaa pois ruokapöytään.

(Don Juan ja Borachio menevät.)

CLAUDIO.

Näin Benediktinä ma vastasin,
Mut Claudiona kuulin pahaa uutta.
Niin on se: — prinssi kosii itselleen.
Kaikessa muussa kestää ystävyys,
Pait lemmen toimissa ja askareissa.
Siis omaa kieltään lempi käyttäköön,
Puhukoon silmä itse puolestansa
Ja valtamieheen älköön turvatko.
On kauneus velho, jonka taika muuttaa
Voi lihanhimoks hartaan ystävyden.
Se jokahetkinen on kokemus;
Vaan tuot' en varonut. Hyvästi, Hero!

(Benedikt palaa.)

BENEDIKT. Kreivi Claudio?

CLAUDIO. Niin, se olen.

BENEDIKT. Tahdotteko tulla kanssani?

CLAUDIO. Minne?

BENEDIKT. Lähimmän pajupuun luo,^[10] omissa asioissanne, kreivi hyvä. Millä tavalla aiotte kantaa seppeltänne? Kaulassako niinkuin koronkiskuri kultavitjojaan?^[11] Vai kainalossako niinkuin luutnantti vyöhyttään? Tavalla tai toisella tulee teidän sitä kantaa, sillä prinssi on siepannut Heronne.

CLAUDIO. Onneksi olkoon kauppa!

BENEDIKT. Mutta niinhän te puhutte kuin kunniallinen karjakauppias; noinkin nekin sanovat, kun ovat myyneet härän. Mutta olisitteko uskonut, että prinssi teille tekisi mokoman kolttosen?

CLAUDIO. Pyydän, antakaa minun olla rauhassa.

BENEDIKT. Hoo, nythän hosutte kuin sokea mies; poika varasti teiltä ruoan, ja te lyötte ovipieltä.

CLAUDIO. Jos ette te mene, niin menen minä.

(Menee.)

BENEDIKT. Voi, tuota haavoitettua lintuparkaa! Nyt hän kai ryömii piiloon kaislistoon. — Mutta että se neiti Beatrice tunsit minut, eikä tuntenut! Prinssin narri! — No niin, suittavat siksi minua sanoa, kun olen iloinen poika, — niin! — mutta ei, teenhän näin sulaa vääryyttä itselleni; sellaisessa huudossa en toki ole; Beatricen halpa, katkera mieli se vain tahtoo käydä yleisestä mielipiteestä ja saattaa minut näin huutoon. Hyvä, kyllä hänelle sen vain kosten.

(Don Pedro tulee.)

DON PEDRO. Signor, missä on kreivi? Oletteko nähnyt häntä?

BENEDIKT. Totta puhuen, prinssi hyvä, olen juuri näytellyt rouva Faman osaa. Tapasin hänet tässä niin alakuloisena kuin hakomaja yrttitarhassa.^[12] Sanoin hänelle, — ja luulenpa sanoneeni totuuden — että teidän armonne on päässyt tuon nuoren neitosen suosioon; tarjouduin saattamaan häntä pajupuun luo, joko sitoakseni hänelle seppeleen, koska oli saanut rukkaset, tai kiertääkseni hänelle vitsan, koska oli ansainnut selkäsaunan.

DON PEDRO. Selkäsaunan! Mitä pahaa hän on tehnyt?

BENEDIKT. Typerän koulupojan rikoksen, joka, ilmi-iloissaan siitä, että on löytänyt linnunpesän, näyttää sen kumppanilleen, ja tämä sen häneltä varastaa.

DON PEDRO. Sanotko luottamusta rikokseksi? Rikos on varkaan.

BENEDIKT. Eipä sittenkään olisi ollut hullummaksi, vaikka olisi vitsa kierretty ja seppele myös; seppeleen hän olisi voinut itse pitää, ja vitsa olisi ollut teitä varten, joka ymmärtääkseni olette hänen linnunpesänsä varastanut.

DON PEDRO. Minä vain opetan hänen lintujaan laulamaan ja annan ne sitten takaisin omistajalle.

BENEDIKT. Jos niiden laulu sointuu yhteen teidän puheenne kanssa, niin puhutte, totta tosiaan, niinkuin kunnan mies.

DON PEDRO. Neiti Beatricella on vähän kania teihin. Se herra, joka tanssi hänen kanssaan, kertoi hänelle, että te olitte kovin häntä loukannut.

BENEDIKT. Oh! Hän piteli minua pahemmin, kuin mitä pölkkykään voisi kestää; tammikin, jossa vain on yksi ainoakin vihreä lehti, olisi hänelle vastannut; itse naamarinikin alkoi saada eloa ja hämmästellä hänen kanssaan. Hän luuli minua toiseksi ja sanoi, että olin prinssin hovinarri, että olin ikävämpi kuin sakea sumuilma; ja näin sitä sateli satelemistaan päälleni ivaa niin mahdollottomalla nopeudella, että seisoin siinä kuin mies pilkkataulun edessä, johon kokonainen armeija ampuu. Hän haastaa tikareita, ja joka sana on kuolinpisto; jos hänen hengityksensä olisi yhtä kauhistavaa kuin hänen puheensa, niin ei voisi hänen läheisyydessään elää, hän levittäisi ruttoa aina pohjantähteen asti. Häntä en naisi, vaikka hän toisi myötäjäisinä kaikki, mitä Aatamilla oli ennen syntiinlankeemusta. Hän voisi panna Herkuleen kääntämään paistinvarrasta, jopa pakottaa häntä pilkkomaan nuijansakin valkean viriksi. Ei, älkää puhuko hänestä; hän on itse helvetin Ate, vaikka kauniissa vaatteissa. Rukoilen Jumalaa, että joku tietäjä manaisi hänet täältä pois; sillä, toden totta, niin kauan kuin hän on täällä, on yhtä rauhallista elää helvetissä kuin kirkossa, ja ihmiset tekevät ehdollaan syntiä, että vain sinne pääsisivät; niin, totisesti, meteli, kauhu ja sekasorto kulkee hänen jäljissään.

(Claudio, Beatrice, Hero ja Leonato tulevat.)

DON PEDRO. Kas, tuossa hän tulee.

BENEDIKT. Ettekö, teidän armonne, voisi lähettää minua jollekin käskylle maailman ääriin? Menen vaikka Antipodeihin halvimmalle asialle, mikä mieleenne johtuu; noudan teille hammastikun Aasian perimmästä sopukasta; toimitan teille mitan pappi Johanneksen jalasta;^[13] tuon teille karvan suurkaanin parrasta; menen lähettiläänä linnunkotolaisten luo ennen, kuin vaihdan kolmea sanaa tuon harpyijan kanssa. Eikö teillä ole minulle mitään tointa?

DON PEDRO. Ei muuta kuin pyyntö saada nauttia hupaista seuraanne.

BENEDIKT. Hyvä Jumala, täällä on ruokaa, joka ei maistu minulle; en voi kärsiä pippuroittua kieltä.

(Menee.)

DON PEDRO. Nähkääs nyt, neitiseni, olette menettänyt signor Benediktin sydämen.

BEATRICE. Niin tosiaankin, armollinen prinssi, hän lainasi sen minulle hetkeksi aikaa, ja minä annoin hänelle korkoa lainasta, kaksinaisen sydämen yksinäisen sijaan; hän kyllä sen sitä ennen kerran voitti minulta takaisin väärillä noppasilla, jonka vuoksi teidän armonne hyvin voi sanoa, että olen sen menettänyt.

DON PEDRO. Olette hänet maahan masentanut, neitiseni, maahan masentanut.

BEATRICE. Sitä en sallisi hänen minulle tehdä, armollinen herra, sillä siten saattaisi minusta tulla narrien äiti. — Tässä tuon teille kreivi Claudion, jota lähetitte minun hakemaan.

DON PEDRO. No, mitä kuuluu, kreivi? Miksi niin surullinen?

CLAUDIO. En ole surullinen, prinssi hyvä.

DON PEDRO. Mikä sitten? Sairasko?

CLAUDIO. En sairaskaan, prinssi.

BEATRICE. Kreivi ei ole surullinen, eikä sairasko, ei iloinen, eikä terve, vaan makea, kreiviseni, makea kuin appelsiini ja hieman samaa luulevaisuuden karvaa.

DON PEDRO. Toden totta, neitiseni, luulenpa että selityksenne on oikea, vaikka vannon että, jos niin on laita, hänen epäluulonsa on väärä. Katsos, Claudio, minä olen kosinut sinun nimessäsi, ja kaunis Hero on sinun; olen puhunut hänen isänsä kanssa ja saanut hänen suostumuksensa; määrää vain hääpäivä, ja Jumala sinua siunatkoon!

LEONATO. Ottakaa, kreivi, tyttäreni ja hänen kanssaan koko omaisuuteni. Hänen armonsa on kaupat valmistanut, ja taivaan armo sanokoon siihen aamenen.

BEATRICE. Puhukaa, kreivi, teidän on vuoro.

CLAUDIO. Vaitiolo on ilon paras julistaja. En olisi suuresti onnellinen, jos voisin sanoa, kuinka suuresti. — Neiti, niinkuin te olette minun, niin olen minä teidän; annan pois itseni teistä, ja olen ihastunut vaihtoon.

BEATRICE. Puhu, serkku, tai jos et voi, niin paina suukko hänen suulleen, ettei hänkään voi puhua.

DON PEDRO. Toden totta, neitiseni, teillä on hilpeä sydän.

BEATRICE. Niin kyllä, armollinen prinssi, kiitos sille pikku hupsulle, se pysyttelee aina huolista alla tuulen. — Serkku kuiskaa hänelle korvaan, että hän on hänen sydämmessään.

CLAUDIO. Niin tekeekin, serkku.

BEATRICE. Hyvä Jumala, sitä naimista! Näin toinen toisensa jälkeen pääsee hunnun alle, paitse minä; minä olen ahvakko,^[14] minä saan istua nurkassa ja huoata ja voihtata miestä!

DON PEDRO. Neiti Beatrice, minä hankin teille miehen.

BEATRICE. Mieluummin ottaisin jonkun teidän isänne hankkiman. Eikö teidän armollanne ole veljeä teidän näköistä? Isänne on hankkinut komeita aviomiehiä, jos vain tyttö riepu niitä tavoittaisi.

DON PEDRO. Tahdotteko minut, neiti?

BEATRICE. En, hyvä prinssi, silloin täytyisi minun hankkia toinen arkipäiviksi; teidän armonne on liian kallis jokapäiväiseksi pidoksi. — Mutta pyydän, suokaa anteeksi, hyvä prinssi; minussa on synnynnäinen halu puhua vain hullutuksia eikä mitään saaliista.

DON PEDRO. Vaitiolonne minua enimmin harmittaa; hilpeys sopii teille paraiten; olette epäilemättä syntynyt iloisella hetkellä.

BEATRICE. En suinkaan, armollinen prinssi, äitini voivotteli; mutta silloin juuri sattui tähti tanssimaan, ja sen alla minä synnyin. — Toivotan onnea, hyvät serkut!

LEONATO. Beatrice, tahdotko pitää huolta siitä, josta oli puhetta.

BEATRICE. Tuhannesti anteeksi, setä hyvä! Teidän armonne luvalla.

(Menee.)

DON PEDRO. Totta tosiaankin, hilpeähenkinen tyttö.

LEONATO. Niin, prinssi hyvä, raskasmielistä ainesta hänessä ei ole paljon; hän ei ole totinen muulloin kuin nukkuessaan, eikä aina silloinkaan; sillä tyttäreltäni olen kuullut, että hän usein uneksii hullutuksia ja herää omaan nauruunsa.

DON PEDRO. Hän ei kärsi kuulla puhuttavankaan miehestä.

LEONATO. Ei mitenkään, hän ilkkuu kaikkia kosijoitaan, niin että hukkaavat aivonsa.

DON PEDRO. Hänpä olisi erinomainen vaimoksi Benediktille.

LEONATO. Jumala varjelkoon, hyvä prinssi; viikossa he saisivat pakinallaan toinen toisensa hulluksi, jos naimisiin joutuisivat.

DON PEDRO. Kreivi Claudio, milloin aiotte mennä vihille?

CLAUDIO. Huomenna, armollinen prinssi: aika liikkuu sauvain nojassa, kunnes rakkaus pääsee kaikkiin oikeuksiinsa.

LEONATO. Ei, rakas poikani, ei ennen kuin ensi maanantaina, tästä päivästä viikon päästä; sittenkin on liian vähän aikaa minulla valmistaa kaikki mieleni mukaan.

DON PEDRO. Näen että pudistat päätäsi näin pitkälle lykkäykselle; mutta lupaan sinulle, Claudio, ettei aika tule meille pitkäksi. Aion tällä väliajalla toimittaa yhden Herkuleen suurtyön, se on: saattaa Benediktin ja Beatricen päättömästi rakastumaan toisiinsa. Tahtoisin mielelläni tehdä heistä parin, enkä epäile siinä onnistuvani, jos te kolme tahdotte auttaa minua ja toimia neuvoni mukaan.

LEONATO. Minä olen valmis, prinssi, vaikka menisi minulta kymmenen unetonta yötä.

CLAUDIO. Minä myöskin, armollinen herra.

DON PEDRO. Ja myöskin te, ihana Hero?

HERO. Teen kaikki, mitä säädyllyisyys sallii, auttaakseni serkkuan saamaan hyvän miehen.

DON PEDRO. Ja Benedikt ei ole vähimmin toivehikkaita aviomiehiä mitä tunnen. Sen verran voin häntä kehua, että hän on jaloa sukua, taatusti urhoollinen ja varmasti rehellinen. Neuvon teitä, neitiseni, kuinka teidän tulee taivuttaa serkkuanne rakastumaan Benediktiin; ja minä, teidän molempain avulla, valmistan niin Benediktiä, että hän, sukkelasta älystään ja sirosta maustaan huolimatta, rakastuu Beatriceen. Jos tämän saamme aikaan, niin ei ole Cupido enää mikään jousimies, sillä me olemme ne varsinaiset lemmenjumalat. Tulkaa tänne sisään, niin esitän teille tuumani.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Toinen huone Leonaton talossa.

(Don Juan ja Borachio tulevat.)

DON JUAN. Se on totta; kreivi Claudio aikoo naida Leonaton tyttären.

BORACHIO. Niin on, prinssi; mutta minä voin panna mutkan hänen aikeelleen.

DON JUAN. Joka mutka, joka salpa, joka este on minulle lääkeä; olen sairas suuttumuksesta häneen, ja kaikki, mikä ehkäisee hänen taipumustaan, on minulle mieleistä. Miten voit tehdä tämän naimisen tyhjäksi?

BORACHIO. En rehellisellä tavalla, prinssi, mutta niin salakavalasti, ettei mitään epärehellisyyttä minussa huomata.

DON JUAN. Sano lyhyesti, miten.

BORACHIO. Muistaakseni kerroin teidän armollenne vuosi takaperin, että olen hyvissä väleissä Margareetan, Heron kamarineitsyen, kanssa.

DON JUAN. Muistan sen.

BORACHIO. Voin kuinka myöhään yöllä hyvänsä asettaa niin, että hän katsoo ulos neitinsä kamarin ikkunasta.

DON JUAN. Mitä henkeä on tuossa, että se voisi olla tämän naimisen surma?

BORACHIO. Tässä on ainekset; myrkyt saatte itse valmistaa. Menkää veljenne, prinssin, luo; hokekaa hokemistanne, että hän on tahrannut kunniansa, naittaessaan kuuluisan Claudion — ylistäkää tätä pilviin asti — pahamaineisen leikon kanssa, semmoisen kuin Hero.

DON JUAN. Mitä todistuksia on minulla siihen?

BORACHIO. Todistuksia kyllin, pettääkseen prinssiä, kiduttaaksenne Claudiota, kukistaaksenne Heron ja tappaaksenne Leonaton. Mitä muuta vaaditte?

DON JUAN. Teen vaikka mitä, kun vain saan heitä suututtaa.

BORACHIO. No siis, etsikää sopivaa tilaisuutta saadaksenne puhua kahdenkesken Don Pedron ja kreivi Claudion kanssa; sanokaa heille, että tiedätte Heron minua rakastavan; näyttäkää innokkaasti harrastavanne sekä prinssin että Claudion parasta, ja uskotelkaa että huolenpito veljenne kunniaa, joka on tämän naimiskaupan aikaansaanut, ja hänen ystävänsä maineesta, joka on neitseellisen ulkokultaisuuden pauloihin joutumaisillaan, on pakottanut teidät tämän ilmaisemaan. He tuskin teitä uskovat, asiaa tutkimatta; tarjoutukaa silloin hankkimaan todistuksia ja niin kouraan tuntuvia, että saavat omin silmin nähdä minut hänen kamarinsa ikkunassa ja omin korvin kuulla minun kutsuvan Margareetaa Heroksi ja Margareetan kutsuvan minua Claudioksi: ja tämä kaikki on tapahtuva hääpäivän edellisenä iltana. Minä puolestani toimitan niin, että Hero silloin on poissa, ja niin todennäköisiä todistuksia Heron uskottomuudesta on tuleva ilmi, että luulevaisuus saa varmuuden nimen, ja kaikki hääpuuhut menevät myttyyn.

DON JUAN. Toimeen ryhdyn, koitukoon siitä, vaikka kuinka paljon onnettomuutta. Tee taidolla tehtäväsi, tuhannen tukaattia saat palkaksesi.

BORACHIO. Jos vain te pysytte lujana syytteessänne, niin ei minun taitoni tule minulle häpeäksi.

DON JUAN. Menen heti ottamaan selkoa hääpäivästä.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Leonaton puisto.

(Benedikt tulet.)

BENEDIKT. Poika!

(Hovipoika tulee.)

HOVIPOIKA. Signor!

BENEDIKT. Huoneeni ikkunalla on kirja, tuo se minulle tänne puistoon.

HOVIPOIKA. Tässä olen jo, armollinen herra.

BENEDIKT. Sen kyllä tiedän; mutta tahdon sinut täältä pois ja tänne takaisin. (Hovipoika menee.) Ihmetten ihme, että mies, vaikka näkee, kuinka narrimaisesti monet muut rakastuessaan käyttäytyvät, ja vaikka on nauranut moisille muiden tyhmille hassutuksille, itse rakastuu ja joutuu oman pilkkansa syntipukiksi! Ja semmoinen mies on Claudio. Muistan hyvin sen ajan, jolloin ei muu soitto hänelle kelpannut kuin rumpu ja torvi, ja nyt kuuntelisi hän mielummin tamburiinia ja huilua. Muistan senkin ajan, jolloin hän saattoi jalkaisiin kävellä kymmenen peninkulmaa nähdäkseen kauniin asevarustuksen, ja nyt hän saattaa maata kymmenen yötä valveilla miettimässä uuden takkinsa kuosia. Ennen hän oli suorapuheinen ja oikoinen kuin kunnan mies ja kelpo sotilas, ja nyt hän on ruvennut sanojansa seulomaan; hänen puheensa on niinkuin täyteen päntätty kestopöytä, jossa on jos jonkinlaista vierasta kaasia. Tokkopa minä koskaan voisin noin muuttua, niin kauan kuin nämä silmät on päässäni? Kukapa sen tietää? — Minä en sitä luule. En tahdo vanhoa, ettei lempi voisi muuttaa minua osteriksi; mutta sen voin valallani vakuuttaa, että ensin sen täytyy minut osteriksi muuttaa, ennenkuin se voi minusta tehdä tuollaisen narrin.

Toinen tyttö on kaunis, siitä en välitä; toinen on älykäs, siitä en välitä; kolmas on siveä, siitä en välitä; ei, ennenkuin kaikki viehätykset yhtyvät yhdessä tytössä, ei, yksikään tyttö minua viehätä. Rikas hänen pitää olla, se on tietty; älykäs, muuten en hänestä huoli; siveä, muuten en hänestä anna ropoakaan; kaunis, muuten en viitsi häneen katsoakaan; lempeä, muuten älköön tulko lähellenikään; jalo, muuten en häntä ota, vaikka hän olisi enkeli; sävykäs puhutella ja soitannossa taitava; hiukset saavat olla minkä väriset Jumala tahtoo.^[15] Haa! prinssi ja Monsieur Amoroso! Kätkeydyn tänne lehtimajaan.

(Menee syrjään.)

(Don Pedro, Leonato ja Claudio tulevat ja heidän jäljissään Balthasar soittoniekkosten kanssa.)

DON PEDRO.

No, tahdotko nyt kuulla soitantoa?

CLAUDIO.

Oi, tahdon, prinssi. Niin on ilta tyyni,
Kuin vaieten se sulosointaan uinuis.

DON PEDRO.

Kah! Näetkös missä piilee Benedikt?

CLAUDIO.

Oo, kyllä näen; kun päättynyt on soitto,
Niin selvän siitä ketust' otamme.

DON PEDRO.

Balthasar, laula laulus vielä kerran.

BALTHASAR.

Näin halpaa ääntä älkää pakotelko
Pilaamaan toistamiseen sävelmää.

DON PEDRO.

Se taituruudenhan on tuntomerkki
Noin kursastellen peittää lahjojaan.
No, laula pois, en pitemmältä kosi.

BALTHASAR.

Kun kosinnasta puhutte, niin laulan.
Monikin rakastaja sitä kosii,
Jot' ei hän tahdo: kuitenkin hän kosii
Ja rakkautta vannoo.

DON PEDRO.

Laula nyt;
Ja kauemmin jos aiot kursastella,
Niin tee se virsin.

BALTHASAR.

Virren virikkeeksi
Viriä mulla vain on virttynyttä.

DON PEDRO.

Kas, tuopa mies se osaa virttä laittaa:
Virttynyt viri virren virikkeeksi!

(Soittoa.)

BENEDIKT (syrjässä). No, *divina musica!* Nytkös hänen sielunsa on haltioissaan! — Eikö ole kummaa, että lampaan suolet voivat sielun kiskoa ihmisen ruumiista? — Ei, ennemmin sitten torvisoittoa!

BALTHASAR (laulaa).

Äl' itke, impi armoton,
Ei miesten vala paina;
He läikkyvät kuin laine on
Ja häälyväiset aina.
Siis ällös vaan
Sa surkokaan,
Iloitse, tanssi, leiju,
Ja heitä huolet unholaan
Ja laula: heijuu, heiju!

Pois itkulaulu iloton,
Pois synkkä suruvirsi!

Niin viekkahat ne miehet on
Kuin kevähällä kirsi.
Siis ällös vaan
Sa surkokaan,
Iloitse, tanssi, leiju,
Ja heitä huolet unholaan
Ja laula: heijuu, heiju!

DON PEDRO. Toden totta, hyvä laulu.

BALTHASAR. Ja huono laulaja, armollinen herra.

DON PEDRO. Kuinka? Ei suinkaan; laulathan hyvin kyllä hätävaraksi.

BENEDIKT (syrjässä). Jos hän olisi koira ja olisi noin ulvonut, niin olisivat hänet hirttäneet. Jumala varjelkoon, ettei hänen käheä äänensä tietäisi pahaa! Yhtä mielelläni kuuntelisin huuhkainta, ennustakoonpa sitte vaikka mitä onnettomuutta.

DON PEDRO (Claudiolle). Olette oikeassa. — Kuules, Balthasar! Toimita meille oikein oivallista soittoa; sillä huomaisiltana tulee sen soittaa Hero neidin kamarin ikkunan alla.

BALTHASAR. Parastani koetan, armollinen herra.

DON PEDRO. Tee se; hyvästi! (Balthasar ja soittoniekat menevät.) Tulkaa, Leonato! Mitä vast'ikään minulle kerroitte? Ettäkö veljenne tytär Beatrice on rakastunut signor Benediktiin?

CLAUDIO. Oh! Vai niin! — (Syrjään Pedrolle.) Joutuun, joutuun, lintu istuu! — En olisi koskaan luullut, että se neiti voisi ketään miestä rakastaa.

LEONATO. En minäkään. Mutta ihmeellisintä on, että hän voi niin hurmaantua Benediktiin, jota hän, ulkonaisesta käytöksestä päättäen, aina on näyttänyt inhoavan.

BENEDIKT (itseksensä). Onko se mahdollista? Onko tuuli sillä ilmalla?

LEONATO. Tosiaankaan en tiedä mitä siitä ajatella, hyvä prinssi; mutta se, että hän voi noin silmittömiin häntä rakastaa, se on järjelle käsittämätöntä.

DON PEDRO. Kenties hän vain teeskentelee.

CLAUDIO. Niin, se on todellakin luultavaa.

LEONATO. Hyvä Jumala! Vai teeskentelee! Ei ole vielä milloinkaan teeskennelty intohimo ollut niin ilmielävän intohimon näköinen kuin tuo hänessä.

DON PEDRO. No, mitä intohimon oireita hän osoittaa?

CLAUDIO (hiljaa). Nyt syötti koukkuun! Kala käy onkeen.

LEONATO. Mitäkö oireita, prinssi? Hän istuu tuossa — (Claudiolle) onhan tyttäreni teille kertonut, kuinka.

CLAUDIO. On oikein.

DON PEDRO. Kuinka? Kuinka? Sanokaa! Te minua hämmästyttätte. Olin aina luullut, että hänen sydäntään ei mitkään lemmen hyökkäykset voisi valloittaa.

LEONATO. Minä sen olisin vaikka vannonut, teidän armonne, vallankin mitä Benediktiin tulee.

BENEDIKT (syrjässä). Pitäisin tätä pilkantekona, jos tuo valkoparta ei sitä sanoisi; koiruus ei totisesti voi piillä tuollaisen arvokkaisuuden verhossa.

CLAUDIO (hiljaa). Nyt se on käynyt koukkuun. Jatkakaa, jatkakaa!

DON PEDRO. Onko hän Benediktille tunteitaan ilmaissut?

LEONATO. Ei, ja vannoo ettei koskaan sitä tekisi; ja se se häntä vaivaa.

CLAUDIO. Se on totta, ihan totta; samaa kertoi tyttärenne; "pitääkö minun", hän sanoo, "joka niin usein olen häntä pilkallisesti kohdellut, kirjoittaa hänelle, että häntä rakastan?"

LEONATO. Ja sen hän sanoo, kun parhaillaan kirjoittaa hänelle kirjettä; sillä hän nousee ainakin parikymmentä kertaa yössä ja istuu siinä sitte paitasillaan ja kirjoittaa kokonaisen arkin täyteen. — Tyttäreni on kaikki kertonut.

CLAUDIO. Kun nyt puhutte arkista, muistuu mieleeni sievä pila, jonka tyttärenne meille kertoi.

LEONATO. Oo! — ettäkö, kun hän oli sen täyteen kirjoittanut ja luki sen läpi, hän tapasi Benediktin ja Beatricen arkista? —

CLAUDIO. Niin aivan.

LEONATO. Ja sitten repii hän kirjeen tuhansiksi penninkokoisiksi palasiksi, ja toruu itseään siitä, että voi olla niin julkea ja kirjoittaa henkilölle, jonka tietää häntä siitä pilkkaavan: "arvostelen häntä", hän sanoo, "oman itseni mukaan, sillä minä häntä pilkkaisin, jos hän minulle kirjoittaisi; niin, sen tekisin, vaikka häntä rakastankin."

CLAUDIO. Ja sitten hän lankee polvilleen, itkee, huokaa, lyö rintojaan, repii hiuksiaan, rukoilee, sadattelee: "Oi, armas Benedikt! Anna, Jumala, kärsivällisyyttä!"

LEONATO. Niin hän todellakin tekee, tyttäreni on sen kertonut: ja hän on niin hurmauksen vallassa, että tyttäreni väliin pelkää, että hän epätoivossaan tekee itselleen tuhoja. Se on aivan totta.

DON PEDRO. Olisi hyvä, jos Benedikt saisi siitä tietää jonkun toisen kautta, sillä tyttö ei itse tahdo sitä ilmoittaa.

CLAUDIO. Mitä hyvää siitä? Hän vain kääntäisi asian pilkaksi ja kiusaisi tyttöpahaista vielä pahemmin.

DON PEDRO. Jos hän niin tekisi, niin olisi laupeuden työ hirttää hänet. Se on erinomaisen suloinen tyttö ja ihan epäilemättä hyvämaineinen.

CLAUDIO. Niin, ja tavattoman älykäs.

DON PEDRO. Kaikessa muussa paitse siinä, että rakastaa Benediktiä.

LEONATO. Oi, hyvä prinssi, kun äly ja veri taistelevat noin hennossa ruumiissa, niin on kymmenen todistetta yhtä vastaan siitä, että veri vie voiton. Surkuttelen häntä sitä suuremmalla syyllä, kun olen hänen setänsä ja holhoojansa.

DON PEDRO. Jospa se tyttö olisi minuun noin hassumaisesti rakastunut! Minä olisin silloin heittänyt kaikki arvelut ja ottanut hänet aviosipakseni. Pyydän kuitenkin, puhukaa Benediktille asiasta ja kuulkaa mitä hän siihen sanoo.

LEONATO. Luuletteko, että siitä olisi hyvää?

CLAUDIO. Hero pitää varmana, että Beatrice kuolee siihen paikkaan; sillä hän sanoo, että hän tahtoo kuolla, jos Benedikt ei häntä rakasta, ja että hän ennen tahtoo kuolla kuin ilmaista rakkautensa; ja vaikkapa Benedikt häntä kosisikin, niin tahtoisin hän ennen kuolla kuin uhrata rahtuakaan tavaksi tulleesta kiistämishalustaan.

DON PEDRO. Siinä hän tekee oikein; jos hän panisi tunteensa tarjolle, niin on sangen luultavaa, että Benedikt häntä pilkkaisi; sillä miehellä on, niinkuin kaikki tiedämme, ylimielinen luonne.

CLAUDIO. Hän on muuten sangen hieno mies.

DON PEDRO. Hänellä on todellakin sangen miellyttävä ulkomuoto.

CLAUDIO. Niin, jumaliste, onkin, ja, minun nähdäkseni, hyvä äly.

DON PEDRO. Niin todellakin; hänestä väliin kirpoo säkeniä, jotka näyttävät älyn leimauksilta.

LEONATO. Ja luullakseni hän on urhoollinenkin.

DON PEDRO. Niinkuin Hektor, sen ma takaan; ja siitä päättäen, miten hän taisteluissa suoriutuu, täytyy myöntää hänet älykkääksi; sillä hän joko suurella varovaisuudella niitä karttaa tai tosikristillisellä pelolla niihin alistuu.

LEONATO. Jos hän pelkää Jumalaa, niin tulee hänen välttämättä pitää rauha; jos hän rauhan rikkoo, niin täytyy hänen pelolla ja vavistuksella ryhtyä taisteluun.

DON PEDRO. Sen hän tekeekin; sillä se mies pelkää Jumalaa, vaikka, hänen karkeasta pilastaan päättäen, kukaan ei sitä hänestä luulisi. Sittenkin surkuttelen veljenne tytärtä. Mennäänkö Benediktiä etsimään ja sanomaan hänelle, että tyttö häntä rakastaa?

CLAUDIO. Ei, hyvä prinssi, ei millään muotoa. Tytön haaveet kyllä kuolevat, kun hän saa järkeviä neuvoja.

LEONATO. Ei, se on mahdotonta; ennen hänen sydämensä kuolee.

DON PEDRO. Kuulkaamme, mitä muuta tyttärellänne on kerrottavaa; se sillaikaa ehtii jäähtyä. Pidän paljon Benediktistä ja toivoisin, että hän kaikessa nöyryydessä tutkisi itseään, nähdäkseen kuinka perin kelvoton hän on saamaan niin kelpo naista.

LEONATO. Suvaitsetteko, prinssi hyvä? Päivällinen olisi valmis.

CLAUDIO (syrjään). Jos ei tuo mies tämän jälkeen silmittömästi hullaannu tyttöön, niin en ikinä usko todennäköisyyksiin.

DON PEDRO (hiljaa). Nyt on sama paula tytölle viritettävä, ja se tulee tyttärenne ja hänen kamarineitsyensä toimeksi. Hullunkurisuus on siinä, että kumpikin heistä on vakuutettu toisen rakkaudesta, vaikkei asiassa ole mitään perää. Sitä kohtausta tahtoisin nähdä; siitä tulee oikea pantomiimi. Nyt lähetämme Beatricen kutsumaan Benediktiä päivälliselle.

(Don Pedro, Claudio ja Leonato menevät.)

BENEDIKT (tulee esiin). Tämä ei voi olla pilantekoa; keskustelu oli vakavaa laatua. He ovat tietonsa saaneet Herolta. Näyttävät surkuttelevan neitiä, ja hänen intohimonsa näyttää olevan täydessä jänteessä. Rakastaa minua! No, siihen on vastattava. Kuulen jo, kuinka minua morkataan: sanovat että tulen kopeaksi, jos huomaa että hän minua rakastaa; sanovat edelleen, että hän ennen kuolee, kuin antaa mitään vihiä rakkaudestaan. — En ole ikinä aikonut naida; mutta kopeaksi eivät saa minua sanoa. — Onnelliset ne, jotka itse kuulevat, mistä heitä moititaan, ja sen mukaan voivat tehdä parannusta. Sanovat että neiti on kaunis: se on totuus, jonka itse voin todistaa; ja hyväntapainen: kyllä niin, sitä en voi valheeksi väittää; ja älykäs muussa, pait siinä että rakastaa minua: — no, totisesti se ei ole mikään todistus hänen älystään, mutta ei se juuri tyhmyyttäkään osoita sillä minä olen vuorostani häneen hirveästi rakastumaan. Tosin saanen siitä kuulla moniaita ilkeitä pistosanoja ja kuluneita kokkapuheita, minä kun olen niin kauan pauhannut naimista vastaan; mutta voihan se maku muuttua. Ihminen voi nuorena pitää ruoasta, jota hän vanhana ei voi kärsiä. Niinkö ne pilkkapuheet ja harkkasanat ja mokomatkin aivojen paperikuulat voisivat miestä pelottaa mielitekojensa reitiltä? Ei, maailma on kansoitettava. Kun sanoin, että kuolisoin poikamiehenä, niin en luullut eläväni siksi, että joutuisin naimisiin. — Tuossa tulee Beatrice. Kaunis tyttö kautta päivän kirkkauden! Vainuanpa jo vähän lemмен oireita

hänessä.

(Beatrice tulee.)

BEATRICE. Vasten tahtoani ovat lähettäneet minut pyytämään teitä päivälliselle.

BENEDIKT. Kaunis Beatrice, kiitän teitä vaivastanne.

BEATRICE. En ole nähnyt enemmän vaivaa näistä kiitoksista, kuin te näette vaivaa minua kiittäessänne; jos se olisi vaivalloista ollut, niin en olisi ollenkaan tullut.

BENEDIKT. Teitä siis huvittaa tämä lähetys!

BEATRICE. Niin, juuri sen verran, kuin voitte ottaa veitsen kärkeen myrkyttääksenne kyyhkysen. Teillä ei liene ruokahalua, signor! Nöyrin palvelijanne!

(Menee.)

BENEDIKT. Haa! "Vasten tahtoani ovat lähettäneet minut pyytämään teitä päivälliselle"; — tuossa on kaksinainen ajatus. "En ole nähnyt enemmän vaivaa näistä kiitoksista, kuin te näette vaivaa minua kiittäessänne"; — siliä hän tahtoo sanoa: kaikki vaiva, minkä näen teidän puolestanne, on yhtä helppoa kuin kiittäminen. — Jos ei minun tule häntä sääli, niin olen konna; jos en häntä rakasta, niin olen juutalainen. Menen hankkimaan hänen kuvansa.

(Menee.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Leonaton puisto.

(Hero, Margareeta ja Ursula tulevat)

HERO.

Salihin juokse, hyvä Margareeta;
Nepaani Beatricen siellä tapaat
Puheissa Claudion ja prinssin kanssa.
Kuiskaile hänelle, täällä ett' astelemme
Minä ja Ursula ja hänest' yksin
Vain haastelemme; sano kuunnelleesi
Ja käske, että hiipii tänne lehtoon,
Miss' auringossa nousseet kuusamat
Auringon peittää, — niinkuin suosikki,
Jonk' armo nosti suureks, suuruudessaan
Pimittää nostajaansa. — Siellä piilköön
Ja puhettamme kuulכון. Siinä toimes;
Tee hyvin tehtäväsi; mene nyt.

MARGAREETA.

Hän paikalla on täällä, sen ma lupaan.

(Menee.)

HERO.

Niin, Ursula, kun tulee Beatrice,
Niin täällä puistoss' ees taas astellen
Me Benediktist' yksin puhelkaamme.
Kun hänet mainitsen, niin kiitä häntä
Enemmän, kuin mit' ansaitsekaan miehet.
Ma sitten kerron, kuinka pikeentynyt
On Beatriceen Benedikt. Näin vuollaan
Se pikku lemmettären viekas nuoli,
Mi kuullessa jo haavoittaa. Nyt ala.

(Beatrice hiipii lehtimajaan.)

Kas, tuolla Beatrice maata myöten
Kuin hyypä hiipii meitä kuullakseen.

URSULA.

On hauskin näky ongella, kun kala
Hopeavirtaa kulta-airoin halkoo
Ja ahnaast' ahmii petollisen syötin.
Niin mekin pyydämme nyt onkeen häntä,
Mi kurkkaa tuolla kuusanlehdossa.
Ei pelkoa, ett' osastani eksyn.

HERO.
Lähemmä, korvans' ettei hiukkaakaan
Jää viekkaan syötin makeutta vaille. —

(Lähestyvät lehtimajaa.)

Ei, Ursula, hän ylpeä on liiaks.
Ja sydän häll' on kesytön ja vauhko
Kuin villihaukan.

URSULA.
Niinkö tottakin on
Benedikt pikeentynyt Beatriceen?

HERO.
Niin sanoo prinssi ja myös sulhaseni.

URSULA.
Sen käskivätkö tytön tiedoks saattaa?

HERO.
He sitä pyysivät, mut minä neuvoin,
Ett', ystävä jos heille Benedikt,
Halunsa hänen käskisivät voittoa
Ja sit' ei Beatricen tiedoks antaa.

URSULA.
Miks niin? Se herra eikö ansaitse
Aviovuodetta niin onnen täyttä,
Kuin Beatrice suinkin laittaa voi?

HERO.
Kautt' Amarin! Hän kyllä ansaitsee
Sen kaiken, minkä miehelle voit suoda;
Mut naisen sydänt' ei lie toista luotu
Kovemmast' aineesta kuin Beatricen.
Jos silmänsä hän mihin luo, niin säihkyy
Siit' iva, ylenkatse; älyns' arvaa
Niin suureks, ett' on hänen silmissään
Muu kaikki halpaa; rakastaa ei voi hän,
Ei taipua, ei muihin mukaantua,
Vain itseään hän ihailee.

URSULA.
Niin kyllä;
Siis Benediktin rakkaudesta hänen
Ei tule tietää; pilkaks kääntäis kaikki.

HERO.
Niin, oikein. Viel' en ole nähnyt miestä
Niin viisast', ylvää, kaunista ja nuorta,
Jot' ei hän nurin kääntäis: jos on vaalas,
Niin kutsuu häntä siskokseen; jos tumma,
Niin luonto, narrin piirtäessään, ruman
On tehnyt tolpan; jos on hoikka, niin on
Kuin peitsi huonopontinen; jos lyhyt,
Kuin kömpelösti tehty paran kuva;
Jos puhelee, niin on kuin tuuliviiri,
Jos vaiti on, niin seisoo niinkuin pölkky.
Näin kaikest' esiin kääntää nurjan puolen,
Eik' anna hyveelle ja totuudelle,
Mit' ansio ja luonnollisuus vaatis.

URSULA.
Ei varmaan hyväks ole moinen moite.

HERO.
Ei, moinen tavaton ja tyly käytös,
Kuin Beatricen, ei voi hyväks olla.
Mut sano hälle se! Jos minä puhun,
Niin hengiltä mun nauraa, sielun ruumiist'
Ivaten ilkkuu, kompillaan mun tappaa.
Siis Benedikt, kuin tuhkan alla tuli,
Huokauksiin hiljaa hivukoon ja kuolkoon.
Parempi kuolla niin, kuin pilkkaan kuolla,

Jok' yhtä pahaa on kuin kuolla kutkuun.

URSULA.

Ei, puhu pois, niin kuulet mitä sanoo.

HERO.

Ei, ennen menen Benediktin luo
Ja käsken hänen voittaa rakkautensa;
Aionpa lisäks serkkuani hälle
Siivosti panetella. Sin' et arvaa,
Kuink' yksi sana myrkyttää voi lemmen.

URSULA.

Ei, tuo ois suuri vääryys serkullenne.
Niin vastoin järkeään ei voi hän tehdä, —
Jos muuten on niin älykäs ja sutka,
Kuin sanotaan, — ett' antais rukkaset
Moiselle miehelle kuin Benedikt.

HERO.

Italiassa hänellä ei vertaa,
Jos Claudiotani en ota lukuun.

URSULA.

Oi, älkää, neiti, suuttuko, jos sanon
Mit' ajattelen: Signor Benedikt,
Mit' älyyn tulee, muotoon, henkeen, mieleen,
Mies ensimmäinen on Italiassa.

HERO.

Niin, häll' on verrattoman hyvä maine.

URSULA.

Ja verrattomasti sen ansaitseekin.
Mut kosk' on hänne, neiti?

HERO.

Milloin vain;
Kentiesi huomenna. Mut tule sisään,
Niin näytän pukuni ja kysyn mieltäs,
Mik' oisi niistä somin häähameeksi.

URSULA (hiljaa).

Nyt tarttui hän; nyt ansass' on, sen takaan.

HERO (hiljaa).

Niin kyllä, niin; se Amor pitää puoliaan;
Se milloin paulaa käyttää, milloin nuoltaan.

(Hero ja Ursula menevät.)

BEATRICE.

Mi polte korvissani! Tosiaankin!
Ivasta, korskasta mua moititaan!
Pois, uhma, siis ja immen korska vaankin!
Kiitosta niillä harvoin voitetaan.
Benedikt, lemmi vain, ma vastaan ennän,
Sydämmen villin kätes kesyttää;
Jos mua lemmit, syliisi ma lennän,
Ja pyhä liitto meidät yhdistää.
Sun sanovat sen ansainneen; no niin,
Sen tiesin, ennenkuin se sanottiin.

(Menee.)

Toinen kohtaus.

Huone Leonaton talossa.

(Don Pedro, Claudio, Benedikt ja Leonato tulevat.)

DON PEDRO. Jään tänne vain häitteenne ajaksi, sitten lähden Aragoniaan.

CLAUDIO. Minä saatan teitä sinne, prinssi hyvä, jos suvaitsette.

DON PEDRO. Ei, se yhtä paljo himmentäisi avioliittonne uutta loistoa, kuin jos näyttäisin lapselle uutta pukua ja kieltäisin häntä sitä käyttämästä. Pyydän vain saada Benediktin seurakseni, sillä

hän on kiireestä kantapähän asti sulaa iloisuutta. Hän on kahdesti tai kolmesti katkaissut Cupidon jousenjanteen, ja tuo pikku peeveli ei tohdi häneen enää ampua. Hänellä on sydän eheä kuin kello, ja lerkkuna on hänen kielensä, sillä mitä hänen sydämensä ajattelee, sen hänen kielensä ilmoittaa.

BENEDIKT. Hyvät herrat, en ole enää, mikä olin ennen.

LEONATO. Sitä minäkin; näytätte alakuloisemmalta.

CLAUDIO. Varmaankin hän on rakastunut.

DON PEDRO. Sekö heittiö rakastunut! Ei ole hänessä pisaraakaan oikeata verta, tunteakseen oikeata rakkautta. Jos hän on alakuloinen, niin hän on rahan tarpeessa.

BENEDIKT. Hammastani pakottaa.

DON PEDRO. Vedä pois se.

BENEDIKT. Hirteen!

CLAUDIO. Ensin se pitää hirttää, sitten vetää.

DON PEDRO. Mitä! Kannattaako hampaan pakotuksesta huokailla?

LEONATO. Se on kai hökää vain, tai ehkä on niissä mato.

BENEDIKT. Niin, kuka hyvänsä voi tuskan voittaa, paitsi se, joka tuskan tuntee.

CLAUDIO. Niinkuin sanoin, hän on rakastunut.

DON PEDRO. Hänessä ei ole merkiksikään himoa muuta kuin himo pukeutua muukalaisiin vaateparsiin; tänään esimerkiksi hän on hollantilaisena, huomenna ranskalaisena, tai kahden maan puvussa yhtähaavaa, esimerkiksi saksalaisena vyötäisistä alaspäin, roimahousuina koko mies, ja espanjalaisena lanteista ylöspäin, ei mitään takkia. Jos ei hänellä ole himoa tällaisiin narrimaisuuksiin, niinkuin hänellä todella näyttää olevan, niin ei hän ole mikään lemmenhimon narri, niinkuin te tahdotte todeksi näyttää.

CLAUDIO. Jos hän ei ole rakastunut johonkin naiseen, niin ei vanhat merkit pidä paikkaansa. Hän harjaa joka aamu hattuaan; mitä se muuta tietää?

DON PEDRO. Onko häntä nähty parturin luona?

CLAUDIO. Ei, mutta parturi on nähty hänen luonaan, ja hänen poskiensa vanha kaunistus on jo joutunut pallojen täytteeksi.

LEONATO. Tosiaankin, hän näyttää nuoremmalta kuin ennen, nyt kun parta on poissa.

DON PEDRO. Ja sitten hän vielä käyttää myskiä; oletteko jo hajulla?

CLAUDIO. Toisin sanoen: tuo herttainen poika on rakastunut.

DON PEDRO. Paras todistus on hänen alakuloisuutensa.

CLAUDIO. Ja milloinka hän ennen piti tapana pestä kasvojaan?

DON PEDRO. Niin, tai maalata poskiaan? Siinä suhteessa tiedän kyllä mitä hänestä puhutaan.

CLAUDIO. Entä hänen säkenöivä älynsä, joka nyt on pujahtanut luutun kieleen ja nyt on näppäinten hallittavana.

DON PEDRO. Tosiaankin, tämä kaikki osoittaa, että hänen laitansa on surkea. Lyhyesti sanoen: hän on rakastunut.

CLAUDIO. Niin, ja minä tiedän myös, kuka häntä rakastaa.

DON PEDRO. Sen minäkin tahtoisin tietää. Lyön vetoa, että se on joku, joka ei häntä tunne.

CLAUDIO. Tuntee, ja kaikki hänen huonot puolensa; ja kaikesta huolimatta kuolee hänen edestään.

DON PEDRO. Hän on haudattava, kasvot ylöspäin.

BENEDIKT. Mutta tämä kaikki ei auta hampaanpakotukseen. — Hyvä vanhus, pyydän, tulkaa vähäisen syrjään; olen miettinyt kokoon kahdeksan tai yhdeksän järkevää sanaa, jotka tahdon teille sanoa, ja joita noiden tolvainain ei tarvitse kuulla.

(Benedikt ja Leonato menevät.)

DON PEDRO. Niin totta kuin elän! Hän anoo ukolta Beatriceä.

CLAUDIO. Ihan varmaan. Hero ja Margareeta ovat tällä välin asiansa toimittaneet Beatricen kanssa, ja nyt nuo kaksi karhua eivät kai pureksi, kun tapaavat toisiaan.

(Don Juan tulee.)

DON JUAN. Jumalan rauha, herrani ja veljeni!

DON PEDRO. Hyvää päivää, veliseni!

DON JUAN. Jos teille soveltuisi, tahtoisin puhua kanssanne.

DON PEDRO. Kahdenko kesken?

DON JUAN. Jos niin suvaitsette; mutta kreivi Claudio saa kyllä kuunnella, sillä se, mitä aion puhua, koskee häntä.

DON PEDRO. Mistä on puhe?

DON JUAN (Claudiolle). Aiotteko, teidän korkeutenne, huomenna pitää häitä?

DON PEDRO. Tiedäthän, että aikoo.

DON JUAN. Sitä en tiedä, kun hän saa tietää, mitä minä tiedän.

CLAUDIO. Jos on jotakin estettä, niin pyydän, että sen ilmoitatte.

DON JUAN. Luulette kenties, että en ole ystävänne; se nähdään jäljestäpäin, ja tulette luulemaan minusta parempaa, kun kuulette mitä nyt ilmoitan. Mitä veljeeni tulee, niin luulen, että hän pitää paljon teistä ja että hän sydämmen rakkaudesta on auttanut teitä näissä avioliiton puuhissa. Totisesti, huono teko koko kosinta! Huonosti käytetty vaiva!

DON PEDRO. Kuinka niin? Mitä on tapahtunut?

DON JUAN. Tulin tänne teille sitä kertomaan. Eritysisseikkoihin puuttumatta — sillä hänestä on liiankin kauan huhuja liikkunut, — neiti on uskonon.

CLAUDIO. Kuka? Heroko?

DON JUAN. Juuri hän; Leonaton Hero, teidän Hero, joka miehen Hero.

CLAUDIO. Uskononko?

DON JUAN. Se sana on liian hyvä kuvaamaan hänen huonouttaan; voisin sanoa häntä pahemmaksikin; keksikää joku pahempi nimitys, niin sovitan sen häneen. Ihmetelkää vasta sitte, kun olette lisätodistuksia saanut; tulkaa tänä yönä mukaani, niin saatte nähdä, kuinka kavutaan sisään hänen kamarinsa ikkunasta, ja ihan hänen hääpäivänsä aatto-yönä. Jos sittekin vielä häntä rakastatte, niin naikaa hänet huomenna; mutta parempi olisi kunniallenne, jos muuttaisitte mieltä.

CLAUDIO. Olisiko tuo mahdollista?

DON PEDRO. Minä en tahdo sitä uskoa.

DON JUAN. Jos ette tohdi uskoa mitä näette, niin älkää myöskään tunnustako mitä tiedätte. Jos tulette mukaani, niin näytän teille mitä on tarvis; ja kun olette enemmän kuulleet, niin toimikaa sen mukaan.

CLAUDIO. Jos tänä yönä näen jotakin semmoista, jonkatähden en voi huomenna häntä naida, niin seurakunnan nähden, siinä paikassa, missä olisi määrää meidät vihkiä, tahdon häntä solvaista.

DON PEDRO. Ja koska minä häntä sinun puolestasi kosin, niin yhdessä sinun kanssasi minäkin tahdon häntä solvaista.

DON JUAN. En tahdo häntä sen enempää panetella, kunnes saan teidät todistajikseni. Malttia vain keskiyöhön saakka; silloin asia ilmenee.

DON PEDRO. Oi, mikä kovan onnen käänne!

CLAUDIO. Oi, mikä odottamaton onnettomuus!

DON JUAN. Oi, onneks ehkäistyä häpeää! Niin sanotte, kun saatte lopun nähdä.

(Menevät.)

Kolmas kohta.

Katu.

(Moilanen, Muikkari ja vartiomiehiä tulee.)

MOILANEN. Oletteko taattuina, kelpo miehiä?

MUIKKARI. Niin kyllä; olisi muuten surkeata, jos joutuisivat ijankaikkiseen pelastukseen ruumiin ja sielun puolesta.

MOILANEN. Ei, se olisi liian helppo rangaistus heille, jos näyttäisivät olevan vikapäät lainkuuliaisuuteen, kun ovat ulosvalitut prinssin vahdiksi.

MUIKKARI. Hyvä, antakaa heille heidän ortelinsa, naapuri Moilanen.

MOILANEN. *Roo riimo*, kuka on teidän mielestänne enimmin ansioton tulemaan konstaapeliksi?

1 VARTIJA. Pekka Kauranen, hyvä herra, ja Yrjö Sysinen, sillä he osaavat kirjoittaa ja lukea.

MOILANEN. Tulkaa lähemmäksi, naapuri Sysinen. Jumala on teille siunannut hyvän nimen. Hyvä katsanto on onnen lahja, mutta luku- ja kirjoitustaito tulee luonnosta.

2 VARTIJA. Jotka kumpikin, herra konstaapeli, —

MOILANEN. On teillä; sitä hän tahdoitte sanoa, tiedämmä. Hyvä; siis mitä katsantoonne tulee, nähkääs, niin antakaa Jumalalle kiitos, ja älkää siitä kerskatko; ja mitä lukuja kirjoitustaitoonne tulee, niin säästäkää se toiseen aikaan, jolloin semmoisia turhuuksia ei tarvita. Täällä arvellaan teistä, että olette kyvyttömin ja sopivin mies vahtikonstaapeliksi; sen vuoksi teidän tulee kantaa lyhtyä.^[16] Tämä on teidän ortelinne: teidän pitää panna kaikki maankiertäjät korkkaaliin; teidän pitää huutaa jok'ikiselle: seis, prinssin nimessä!

2 VARTIJA. Mutta jos ei joku tahdo seistä?

MOILANEN. No, nähkääs, silloin ette välitä hänestä, vaan annatte hänen mennä, ja huudatte heti muut vahtimiehet kokoon ja kiitätte Jumalaa, että olette siitä lurjuksesta päässeet.

MUIKKARI. Jos ei hän seiso, kun käsketään, niin ei hän ole prinssin alamaisia.

MOILANEN. Niin oikein, ja muihin kuin sellaisiin, jotka ovat prinssin alamaisia, ei teidän pidä sekaantua. — Ette myöskään saa nostaa melua kaduilla, sillä jutteleminen ja jaarittelu on vahdissa on siedettävä, ja sitä ei saa suvaita.

2 VARTIJA. Niin, parempi nukkua kuin jaaritella, tunnemmehan me ortelit.

MOILANEN. Oikein! Niinhän te puhutte kuin vanha ja hätäilemätön vahtimies; sillä en minäkään näe, mitä pahaa olisi nukkumisessa; mutta varokaa vain, etteivät varasta teiltä pertuskojanne. — Lisäksi pitää teidän poiketa kaikissa kapakoissa ja käskeä kaikkia humalaisia kotiin nukkumaan.

2 VARTIJA. Entä jos eivät mene?

MOILANEN. No, silloin annatte heidän jäädä sinne, siksi kuin selvenevät, ja jos silloin eivät anna teille parempaa vastausta, niin voitte sanoa heille, etteivät olleetkaan niitä miehiä, joiksi heitä luulitte.

2 VARTIJA. Hyvä on.

MOILANEN. Jos tapaatte varkaan, niin voitte viran puolesta epäillä, ettei hän ole kunnan mies; ja mitä sen sorttisiin ihmisiin tulee, niin, nähkääs, jota vähemmän rupeatte heidän pariinsa tai tekemisiin heidän kanssaan, sitä parempi teidän rehellisyydellenne.

2 VARTIJA. Mutta jos tiedämme että hän on varas, emmekö silloin ota häntä kiinni?

MOILANEN. Tietysti voitte sen tehdä viran puolesta; mutta arvelen, että joka pikeen koskee, se itsensä tahraa. Rauhallinen keino teille, kun saatte varkaan kiinni, on antaa hänen näyttää, mitä miehiä hän on, ja varkain pujahtaa pakoon.

MUIKKARI. Teitä, kamraati, on aina pidetty laupiaana miehenä.

MOILANEN. Niin totisesti, minä en hirttäisi koiraakaan ehdoin tahdoin; sitä enemmän ihmistä, jonka ruumiissa on vähänkin rehellisyyttä.

MUIKKARI. Jos kuulette lapsen yöllä huutavan, niin teidän pitää kutsua imettäjää sitä vaientamaan.

2 VARTIJA. Entä jos imettäjä nukkuu eikä kuule meitä?

MOILANEN. No, menkää silloin rauhassa pois ja antakaa lapsen herättää hänet porullaan; sillä se lammas, joka ei kuule karitsaansa, kun se määkyy, tuskin vastaa vasikallekaan, kun se ammuu.

MUIKKARI. Se on viljainen vissi.

MOILANEN. Tämä se on ortelinne päätös. Te, konstaapelit, te esitätte nyt prinssin omaa persoonaa; jos tapaatte prinssin yöllä, niin voitte sanoa hänelle: seis!

MUIKKARI. Ei, hemmetissä; sitä, luulemma, hän ei voi tehdä.

MOILANEN. Viisi killinkiä yhtä vastaan, että voi; jokainen, joka tuntee reklamentit, tietää että hän voi sanoa hänelle: seis; tietysti, jos prinssi itse tahtoo; sillä, totisesti, vahti ei saa ketään loukata, ja loukkaus on sanoa miehelle vastoin hänen tahtoaan: seis!

MUIKKARI. No niin, hemmetissä, sitä minäkin.

MOILANEN. Ha, ha, ha! — Ja nyt, ystävät, hyvää yötä! Jos sattuisi jokin painollinen asia tapahtumaan, niin kutsukaa minua. "Lupaan etten ilmoita mitä lakien ja asetuksien mukaan on salassa pidettävä", muistakaa se, ja hyvää yötä. — Tule, naapuri.

2 VARTIJA. Kas niin, miehet, nyt tiedämme reklamenttimme; istumme tässä kirkonrappusilla kello kahteen, ja sitten menemme kaikki levolle.

MOILANEN. Sananen vielä, kunnan naapurit. Tehkää hyvin ja pitäkää vahtia Signor Leonaton ovella; siellä kun on huomenna häät, niin on siellä tänä yönä suuri hälinä. Hyvästi nyt vaan! Liukastelkaa, muistakaa se!

(Moilanen ja Muikkari menevät.)

(Borachio ja Conrad tulevat.)

BORACHIO. Conrad, hoi!

1 VARTIJA (syrjään). Hiljaa! Vaiti!

BORACHIO. Conrad, etkö kuule?

CONRAD. Tässähän olen, mies, ihan kiinni kyynärpäässäsi.

BORACHIO. Siksikö, hitto olkoon, sitä kyynärpäätäni syyhyttikin; luulin jo saavani syyheltä.

CONRAD. Tuohon vastaan toiste; jatka nyt vain kertomustasi.

BORACHIO. Asetu tähän ihan räystäään alle, — alkaa sataa tihutella — niin kerron, niinkuin rehellinen juomaveikko,^[17] sinulle kaikki.

1 VARTIJA (hiljaa). Kavallusta, miehet! Mutta hiljaa, hiiskumatta!

BORACHIO. Tiedäppäs, että olen Don Juanilta voittanut tuhannen tukaattia.

CONRAD. Onko mahdollista, että konnantyö voi olla niin kallista?

BORACHIO. Voisit pikemmin kysyä: onko mahdollista, että mikään konna voi olla niin rikas; sillä kun rikkaat konnat tarvitsevat köyhää, niin voivat köyhät vaatia mitä tahtovat.

CONRAD. Kummalliselta se kuuluu.

BORACHIO. Kyllä näkyy, että olet vast'alkaja. Sinun pitäisi kuitenkin tietää, että takin tai hatun tai kaavun muoti ei ole mitään mieheen nähden.

CONRAD. Niin, se on vain pukine.

BORACHIO. Minä tarkoitan muotia.

CONRAD. Niin, muoti on muoti.

BORACHIO. Joutavia! Yhtä hyvin voit sanoa, että narri on narri. Mutta etkö näe mikä kuvaton konna se muoti on?

1 VARTIJA (hiljaa). Minä tunnen sen herra Kuvattoman; hän on sen seitsemän vuotta konnankoukkujaan harjoittanut, ja keikaroi ja teikaroi nyt niinkuin mikäkin ylhäinen herra. Muistuttelen hänen nimeään.

BORACHIO. Etkö kuullut puhetta?

CONRAD. En; se oli vain tuuliviiri tuolla katolla.

BORACHIO. Etkö näe, sanon minä, mikä kuvaton konna se muoti on? Kuinka se huumaa ja villitsee kaikki nuoret hurjapäät neljäntoista ja viidenneljättä ikävuoden välillä, milloin muotoellen ne samanlaisiksi kuin Pharaon soturit savustuneissa maalauksissa tai Belin papit vanhoissa kirkonikkunoissa tai kaljuksi keritty Herkules tahrituissa, madonsyömissä seinäverhoissa, missä hänen housunpeltinsä on yhtä jykevää kuin hänen nuijansa?

CONRAD. Kaiken tuon näen, ja näen myöskin, että muoti kuluttaa enemmän vaatteita kuin ihminen. Mutta etkö itse ole vähän muodin villitsemä, kun noin eksyt pois kertomuksestasi ja rupeat muodista hulluttelemaan?

BORACHIO. En suinkaan. Mutta tiedäppäs, että tänä yönä olen kosinut Heron kamarineitsyttä, Margareetaa, joka oli Heron vaatteissa; hän, näet, kumartui minun puoleeni emäntänsä kamarinikkunasta ja toivotti minulle tuhannesti hyvää yötä. — Mutta kömpelöstihän kertomukseni kerron. — Ensinhän minun piti kertoa, että herrani, ja prinssi ja Claudio, herrani Don Juanin keijaamina ja peijaamina ja veijaamina, kaukaa puistosta katselivat tätä hellää kohtausta.

CONRAD. Ja uskoivatko, että Margareeta oli Hero?

BORACHIO. Kaksi heistä sen uskoi, prinssi ja Claudio; mutta herrani, se lempo, tiesi että se oli Margareeta. Osaksi hänen valansa, joilla hän ensin oli heitä peijannut, osaksi musta yö, joka petti heidät, mutta etupäässä minun konnantyöni, joka vahvisti kaikki Don Juanin parjaukset, vaikutti sen, että Claudio meni vihoissaan tiehensä ja vannoi, että hän huomenna, niinkuin sovittu oli, kohtaisi Heron kirkossa ja siellä, koko seurakunnan kuullen, häväisisi häntä, ilmoittamalla mitä yöllä oli nähnyt, ja lähettäisi hänet takaisin kotiin ilman miestä.

1 VARTIJA. Me käskemme prinssin nimessä: seis!

2 VARTIJA. Kutsu tänne se oikea herra konstaapeli. Olemme saaneet käsiimme kaikkein vaarallisimman komplotin, mistä koskaan on yhteiskunnassa kuultu.

1 VARTIJA. Ja eräs herra Kuvaton on yksi niistä; minä tunnen hänet, hänellä on lemmen kierukka korvallisessa.^[18]

CONRAD. Hyvät herrat.

2 VARTIJA. Te saatte tänne hankkia sen herra Kuvattoman, sen minä teille lupaan.

CONRAD. Hyvät herrat, —

1 VARTIJA. Älkää inttailko! pitää totella ja tulla mukaan.

BORACHIO. Sangen hauskaan asemaan joudumme, kun kirpauttavat meidät pistimilleen.

CONRAD. Sangen kirpeä ja pisteliäs asema tosiaankin. Tulkaa, me lähdemme mukaan.

(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Huone Leonaton talossa.

(Hero, Margareeta ja Ursula tulevat.)

HERO. Ursula hyvä, herätä serkkuni Beatrice ja pyydä häntä nousemaan.

URSULA. Heti, neiti.

HERO. Ja káske hänen tulla tänne.

URSULA. Kyllä.

(Menee.)

MARGAREETA. Minusta tuo toinen kaulus olisi kauniimpi.

HERO. Ei, rakas Marketta, tämän minä pidän.

MARGAREETA. Toden totta, se ei ole niin soma, ja takaan että serkkunne on samaa mieltä.

HERO. Serkkuni on hupsu, ja sinä toinen; muusta en huoli kuin tästä.

MARGAREETA. Uusi hiuskoristeenne on erinomainen, jos vain tukkanne olisi hieman tummempi;

ja hameenne on harvinaisen kuosikas, toden totta. Minä olen nähnyt Milanon herttuattaren hameen, jota on niin paljon kiitetty.

HERO. Sehän kuuluu olevan vallan verraton.

MARGAREETA. Uskokaa pois, se on vain yöpuku teidän hameenne rinnalla: kultaharsoa ja siinä leikkauksia, reunukset hopeata, helmiompeluita hihain pituudelta, riippahihat, parretta ylt'ympäri, sisus sinistä kirjosiikkiiä; mutta mitä hienoon, siroon, sievään ja erikoiseen kuosiin tulee, niin on teidän kymmenen kertaa enemmän arvoinen.

HERO. Suokoon Jumala minun ilolla sitä kantaa; sydämmeni on niin kumman raskas!

MARGAREETA. Se tulee kohta vielä raskaammaksi miehenne painosta.

HERO. Hyi sinua! Etkö häpeä?

MARGAREETA. Mitä sitte, neiti hyvä? Sitäkö että puhun kunniallisesti? Eikö avio ole kunniallista kerjäläistenkin kesken? Eikö herranne ole kunniallinen aviottomanakin? Minun olisi kai pitänyt sanoa — kaikella kunnioituksella — aviomiehenne. Kun ei vain kierot ajatukset vääristele suoraa puhetta, niin minä en kenellekään tuota pahennusta. Onko siinä mitään pahaa, että puhun miehen painosta? Ei tietenkään, jos se on oikea mies ja oikea vaimo; muussa tapauksessa olisi puheeni kevyttä eikä painavaa. Kysykää vain neiti Beatricelta, tuossa hän tulee.

(Beatrice tulee.)

HERO. Hyvää huomenta, serkku.

BEATRICE. Hyvää huomenta, rakas Hero.

HERO. Mikä sinun on? Puhuthan niin surkealla äänellä.

BEATRICE. Minussa on kaikki muut äänet nykyään epäviressä.

MARGAREETA. Antaa tulla sitä "lemmenpolskaa" ilman loppuliirutusta; laulakaa te, kyllä minä tanssin.

BEATRICE. Niin kantapäilläsi? — Mutta, serkku, kello on jo viisi; aika on laittaa itsesi kuntoon. — Mutta minä olen todellakin kovin sairas. Hohhoo?

MARGAREETA. Minkä kaipuusta? Haukan, hevosen vai huonemiehen!

BEATRICE. Niin, alkavathan ne kaikki samalla kirjaimella: hoo!

MARGAREETA. Jos te ette ole uskostanne luopunut, niin ei enää voi purjehtia tähtien mukaan.

BEATRICE. Mitähän se houkko sillä tarkoittaa?

MARGAREETA. Minäkö? En mitään. Mutta antakoon Jumala jokaiselle, mitä hänen sydämensä toivoo.

HERO. Nämä hansikkaat lähetti kreivi minulle. Mikä suloinen tuoksu! Haistappas!

BEATRICE. Minussa on nuha, serkku, en voi haistaa.

MARGAREETA. Tyttö, ja nuhaa! No niin, voihan sitä vilustua.

BEATRICE. Heresta siunaa ja varjele! Kuinka kauan olet tuota älyn ammattia pitänyt?

MARGAREETA. Siitä saakka kuin te siitä luovuitte. Eikö se äly minua kaunista verrattomasti?

BEATRICE. Se ei ole oikein näkyvissä; sinun pitäisi kantaa sitä tanussasi. — Mutta minä olen todellakin sairas.

MARGAREETA. Ottakaa hiukan *Carduus benedictus*-keitosta ja pankaa sydämmellenne; se on parasta lääkettä sydämmen ahdistukseen.

HERO. Nyt pistit häntä ohdakkeella.

BEATRICE. Benedictus? Miksi Benedictus? Siinä ehkä piilee joku opetus siinä Benedictus-sanassa.

MARGAREETA. Opetusko? Ei, toden totta, minulla ei ollut mitään opettavaista mielessä; tarkoitin vain tavallista Benedictus-ohdaketta. Luulette kenties, että minä luulen teitä rakastuneeksi. En, totta tosiaankaan, en ole sentään sellainen hupsu, että ajattelisin kaikkea, mikä päähän pistää; eikä päähäni liioin pistä ajatella kaikkea, mitä voisin. Sillä, toden totta, vaikka pääni puhki ajattelisin, en voisi ajatella, että te olisitte rakastunut tai tulisittekaan rakastuneeksi. Ja kuitenkin, semmoinen se Benediktin oli, mutta hän on nyt tullut ihmisiksi, hän. Hän vannoi ettei ikinä menisi naimisiin, ja nyt hän kuitenkin, sydämmensä uhalla, syö mutisematta mitä eteen pannaan. Kuinka teidät saisi käännetyksi, sitä en tiedä; mutta minusta teillä on silmät päässä, niinkuin muillakin tytoilla.

BEATRICE. Mitä hölkkää se sinun kielesi nyt käy?

MARGAREETA. Ei se ainakaan väärään laukkaa.

(Ursula palajaa.)

URSULA. Neiti hyvä, joutuun pukeumaan! Prinssi, kreivi, signor Benedikt, Don Juan ja kaikki kaupungin hienot herrat ovat tulleet saattamaan teitä kirkkoon.

HERO. Auttakaa minua pukeumisessa, hyvä serkku, hyvä Marketta, hyvä Ursula.

(Menevät.)

Viides kohtaus.

Toinen huone Leonaton talossa.

(Leonato, Moilasan ja Muikkari tulevat.)

LEONATO. Mitä minusta tahdotte, kunnan naapuri?

MOILANEN. Niin, nähkääs teidän armonne, minulla olisi vähän kahdenkeskistä kanssanne, joka hiukan niinkuin likeltä liikuttaa teitä.

LEONATO. Lyhyesti siis, sillä näettehän että minulla on kiire.

MOILANEN. Niin, armollinen herra, semmoinen on asia.

MUIKKARI. Niin, todellakin, semmoinen on asia, armollinen herra.

LEONATO. Mikä asia, hyvät ystävät?

MOILANEN. Tämä kunnan Muikkari, nähkääs, armollinen herra, ei pysy oikein asiassa. Vanha mies, nähkääs, armollinen herra! Ja hänen järkensä ei ole niin tylsä, kuin Jumalan avulla soisin sen olevan; mutta, toden totta, hän on kunniallinen kuin nahka hänen kulmakarvainsa välissä.

MUIKKARI. Niin, Jumalan kiitos, olen niin kunniallinen, kuin joku toinenkin kuka tahansa, joka on vanha mies eikä ole kunniallisempi kuin minä.

MOILANEN. *Exempla sunt odorosa; palabras,*^[19] naapuri Muikkari!

LEONATO. Olette vaivalloisia, hyvät naapurit.

MOILANEN. Sen teidän armonne vain sanoo kohteliaisuudesta, kun olemme sen herttua raukan oikeudenpalvelijoita; mutta totisesti, mitä minuun tulee, jos olisin niin vaivalloinen kuin kuningas, niin en surkuttelisi, vaikka käyttäisinkin kaikki teidän armonne hyväksi.

LEONATO. Kaikki vaivalloisuutesi minun hyväkseni? Ha!

MOILANEN. Niin kyllä, vaikka sitä olisi tuhannen kippunaa enemmän kuin mitä sitä on; sillä teidän armonne, kuulemma, on niin merenteerattu kuin kuka muu tahansa kaupungissa, ja vaikka vain olen köyhä mies, niin minua ilahuttaa sitä kuulla.

MUIKKARI. Niinikään minua.

LEONATO. Tahtoisin mielelläni tietää, mitä teillä on minulle sanottavaa.

MUIKKARI. Niin, nähkääs, teidän armonne, vahtimme on tänä yönä — kaikella kunnioituksella teidän armoanne kohtaan — vanginnut pari pahinta pääveijaria, mitä Messinassa löytyy.

MOILANEN. Hyvä kelpo vanhus, teidän armonne! Hän on vähän lörppö; niin, niin, kun vanhuus tulee, niin järki menee, niinkuin sanotaan. Jumal' auttakoon meitä! Se on maailman menoa. — Tosiaankin, hyvin sanottu, naapuri Muikkari! — Niin, se Jumala on hyvä mies; kun kaksi ajaa samalla selkähevosella, niin täytyy toisen istua takana. — Kunnan sielu, teidän armonne! Niin totisesti, se hän on, niin totta kuin kukaan, joka syö leipää. Mutta Jumalalle tulee antaa kunnia. Kaikki ihmiset eivät ole yhdenlaiset. Niin, niin, hyvä naapuri parka!

LEONATO. Tosiaankin, rakas naapuri, teille hän ei vertoja vedä.

MOILANEN. Hyvät lahjat ovat Jumalalta.

LEONATO. Minun täytyy nyt mennä.

MOILANEN. Sana vain, teidän armonne. Niin nähkääs, vahtimme on todellakin käsittänyt kaksi luulevaa henkilöä, ja me soisimme että teidän armonne tänä aamuna tutkisi heitä.

LEONATO. Voitte itse heitä tutkia ja tuoda minulle pöytäkirjan; minulla on nyt kova kiire, niinkuin kyllä näette.

MOILANEN. Kyllä se asia akkuraatisti toimitetaan.

LEONATO. Juokaa lasi viiniä, ennenkuin menette. Hyvästi!

(Sanansaattaja tulee.)

SANANSAATTAJA. Armollinen herra, teitä odotetaan viemään tytärtänne vihille.

LEONATO. Tulen paikalla; olen valmis.

(Leonato ja sanansaattaja menevät.)

MOILANEN. Mene, rakas virkaveli, mene Yrjö Sysisen tykö ja käske hänen tuoda kynä ja mustetta mukanaan arestiin. Meidän pitää nyt mennä tutkimaan niitä miehiä.

MUIKKARI. Ja se on tehtävä viisaasti.

MOILANEN. Älystä ei tule olemaan puutetta, sen minä takaan; täällä on (osoittaen otsaansa) se värkki, joka panee ne semmoiset pihtiin. Hanki vain tänne se ahtivarjus panemaan tutkintomme rotokollaan, ja tule sitte tyköni arestiin.

(Menevät.)

Ensimmäinen kohtaus.

Kirkossa.

(Don Pedro, Don Juan, Leonato, munkki, Claudio,
Benedikt, Hero, Beatrice y.m. tulevat.)

LEONATO. Niin, pater Fransiscus, lyhykäisesti vain; ei muuta kuin pelkkä vihkimäkaava; heidän velvollisuuksistaan voitte sitten erikseen huomauttaa heille jäljestäpäin.

MUNKKI. Tahdotteko, kreivi, tulla naiduksi tämän neiden kanssa?

CLAUDIO. En.

LEONATO. Mennä naimisiin hänen kanssaan, pater; nainen tulee naiduksi.

MUNKKI. Tahdotteko, neiti, mennä naimisiin tämän kreivin kanssa?

HERO. Tahdon.

MUNKKI. Jos tiedätte jompikumpi jotakin sisällistä estettä,^[20] joka kieltää teitä naimisiin menemästä, niin velvoitan teitä sielunne autuuden tähden ilmoittamaan sen.

CLAUDIO. Tiedättekö te, Hero, jotakin?

HERO. En, herrani.

MUNKKI. Tiedättekö te, kreivi, jotakin?

LEONATO. Minä rohkenen hänen puolestaan vastata: ei.

CLAUDIO. Oi, mitä kaikkea ne ihmiset rohkenevat! Mitä kaikkea ne ihmiset tekevät! Mitä kaikkea he joka päivä tekevät, tietämättään mitä tekevät!

BENEDIKT. Mitä nyt? Huudahduksiako! No niin, toisia niitä käytetään naurettaessa,^[21] niinkuin: ha, ha, ha!

CLAUDIO.

Takaisin, munkki! — Luvallanne, isä:
Vapaasti, pakottako mulle soitte
Tään immen, tyttärenne?

LEONATO.

Vapaasti,
Niinkuin on Luoja hänet mulle suonut.

CLAUDIO.

Ja mitä tulee minun teille antaa
Näin kalliin lahjan palkaksi?

DON PEDRO.

Ei mitään,
Jos ette häntä anna takaisin.

CLAUDIO.

Teilt' ylevää ma kiitollisuutt' opin.
Tuoss' saatte hänet takaisin, Leonato;
Mädästä hedelmästä ei ystävälle;
Hän kunnian on varjo vain ja kuori.
Kas, kuinka punastuu hän niinkuin impi!
Oo, mihin hurskauden arvoverhoon
Ovela synty osaa pukeutua!
Tuo verihän se puhtaan siveyden
On kaino ilme! Hänet kun nyt näette,
Näöstään ettekö te kaikin vanno,
Ett' on hän impi? Mut se ei hän ole:
Hekuman hehkun tuntee hän; tuo puna
On syyllisyyttä, eikä kainoutta.

LEONATO.

Mit' aattelette?

CLAUDIO.

Ett'en häntä nai;
En sido sydäntäni julkiporttoon.

LEONATO.

Jos itse, kreivi, hältä viekoitellen
Nuoruuden vastustuksen voititte
Ja langetitte hänen impeytensä, —

CLAUDIO.

Kyll' arvaan; tarkoitatte, että häntä

Jos koskin, niin mua miehenään hän piti,
Ja syntins' ajattoman sillä peitti.
Ei, Leonato!
En julkeata sanaa lausunut,
Ain' osoitin, kuin veli sisarelle,
Häveliään lemmen arkaa puhtautta.

HERO.
Olenko minä muuta näyttänyt?

CLAUDIO.
Haa! näyttänyt! Teen kirjan sitä vastaan.
Olevan näytit kirkas kuin Diana,
Ujo kuin umppu ennen kukkimistaan;
Mut raivokkaampi olet himoissasi
Kuin Venus tai nuo riettaat elukat,
Jotk' irstaass' aistin hurmass' elämöivät.

HERO.
Pahoinko voitte, noin kun houraillette?

LEONATO.
Miks vaiti, prinssi?

DON PEDRO.
Mitä puhuisin?
Häveten seison, hyvän ystävän
Kun autoin liittoon julkiporton kanssa.

LEONATO.
Haa! näinkö puhutaan, vai näenkö unta?

DON JUAN.
Näin puhutaan, ja totta puhutaan.

BENEDIKT.
Ei näistä häiksi.

HERO.
Totta! Jumalani!

CLAUDIO.
Leonato, minäkö se tässä seison?
Tuo onko prinssi! Tuoko prinssin veli?
Tuo Heroko? Nää silmät omammeko?

LEONATO.
On oikein. Mutta mitä tää on, kreivi?

CLAUDIO.
Kyselmän saanko tehdä tytölle?
Te luonnon voimasta ja isänvallan
Manatkaa häntä totta puhumaan.

LEONATO.
Se tee, niin totta lapseni kuin olet!

HERO.
Jumala, auta! Voi, mua, lapsi parkaa!
Miks nimitätte moista kuulustusta?

CLAUDIO.
Totuuden mukaan, mikä nimenne?

HERO.
Se eikö Hero? Ken sen nimen tahraks
Voi tosi syytteen heittää?

CLAUDIO.
Sen voi Hero.
Niin, Hero itse Heron hyveen tahraa.
Ketä miestä ikkunasta viime yönä
Puhuttelitte kahdentoista jälkeen?
Jos impi olette, niin vastatkaa.

HERO.
En ketään miestä silloin puhutellut.

DON PEDRO.
Siis ette ole impi. — Leonato,
Pahoittaa mieltäni, kun teidän täytyy
Tämmöistä kuulla: kautta kunniani,
Minä, veljeni ja loukattu tää kreivi
Kuulimme, näimme hänen öiseen aikaan
Puhuvan ikkunastaan ruojan kanssa,
Jok' itse tunnusti, se rietas konna,
Tuhansin kerroin salaa hänen kanssaan
Rivoa pitäneensä yhteyttä.

DON JUAN.
Hyi! hyi! Ei sitä saata kertoa,
Ei nimin nimittää; niin kyllin puhdast'
Ei ole kieli, että loukkaamatta
Puhua siitä vois. Siis, kaunis lapsi,
Mua surettaa sun huono käytöksesi.

CLAUDIO.
Oi, Hero! Mikä Hero olisitkaan,
Jos asuis puolet muutos suloutta
Sydämmes aikeissa ja aatoksissa!
Hyvästi, riettain! Hyväst', ihanaisin!
Sa puhdas synti, synnillinen puhtaus!
Sun tähtes kaikki lemmen ovet suljen
Ja silmilleni sidon epäluulon,
Jok' ilkimielin kauneutta katsoo
Eik' enää koskaan siitä ihastu.

LEONATO.
Mua varten eikö tikaria kellään?

(Hero pyörtyy.)

BEATRICE.
Mik' on sun, serkku? Miksi maahan vaivut?

DON PEDRO.
Pois tulkaa! Häpeä kun tuli ilmi,
Hält' elon kyven sammui.

(Don Pedro, Don Juan ja Claudio menevät.)

BENEDIKT.
Kuinka voi hän?

BEATRICE.
On kuollut, pelkään minä. — Auta, setä!
Voi, Hero! Setä! Pater! Benedikt!

LEONATO.
Pois, turma, raskast' älä kättäs ota!
On hänelle kuolo kauniin verho,
Mit' osaa toivoa.

BEATRICE.
Kuink' on sun, Hero?

MUNKKI.
Huoletta, neiti!

LEONATO.
Silmäs auki luotko?

MUNKKI.
Luo kyllä; miks ei sitä tekis?

LEONATO.
Miksi?
Oi, eikö koko luomakunta huuda
Hänelle häpeää? Hän kieltää voiko
Rikosta, jonka verikin jo leimaa? —

Ei, Hero; silmiäsi älä avaa!
Jos arvelisin, ett'et oiti kuole
Ja ettei henkes sorru häpeäsi,
Niin nuhteitteni päätökseksi itse
Sun surmaisin. Ma surisinko sitä,
Ett' yks on laps vain mulla? Moittisinko
Ma luonnon saituutta? Oi, sinä mulle
Yks olet liikaa! Miksi tätä yhtä!
Miks olit koskaan silmilleni rakas?
Miks laupiaan' en kädell' ottanut
Kadulta lapsekseni mieron lasta?
Jos liassa ja saastassa se rypeis,
Sanoisin: "siihen mull' ei ole osaa,
Häpeä tuo on vieraan rungon kasvain."
Mut mun, mun omani, jot' ylistin,
Rakastin, jumaloin; mun siihen määrään,
Ett' itse oma itseni en ollut
Ma häneen nähden; hän — oi, hän on kuiluun
Vajonnut sysimustaan! Meress' aavass'
Ei kyllin vettä häntä puhdistamaan,
Ei kyllin suolaa, millä inhan lihan
Pilaumasta estäis.

BENEDIKT.

Tyyntykää!
Niin ihmeissäni minä olen tästä,
Ett' en ma tiedä mitä sanoa.

BEATRICE.

Parjattu serkkua on, toden totta!

BENEDIKT.

Te hänen makuutoverinansako
Olitte viime yön?

BEATRICE.

En viime yötä;
Mut siihen saakka olen vuoden umpeen
Levännyt hänen kanssaan.

LEONATO.

Todistettu
Ja vahvistettu! Lujemmaksi tehty,
Mik' oli pönkätty jo rautateljin!
Prinssitkö valehtelis? Claudioko,
Mi häntä lempi niin, ett' immen tahran
Pois kyynelillään huuhtoi puhellessaan?
Ei, tulkaa pois! Hän kuolkoon!

MUNKKI.

Mua kuulkaa:
Ma neittä pidin silmällä ja siksi
Vait olin tähän asti, puuttumatta
Asian menoon. Näin, kuink' immen poskiin
Syöksähti tuhansina punan ilmeet,
Ja tuhansina valkoenkeleinä
Viaton häpy karkoitti sen punan;
Ja hänen silmissänsä hehkui tuli,
Jok' epäluulon poltti, millä prinssit
Ryvetti hänen puhdast' impeyttään.
Mua narriks sanokaatte; oppiani
Epäilkää, elämäni havaintoja,
Jotk' antaa kokemuksen vahvan leiman
Mun kirjatiedoilleni; vanhuuttani
Epäilkää, pyhää virka-arvoani,
Jos neiti tuo ei ole syytön uhri
Purevan parjauksen.

LEONATO.

Mahdotonta!
Se ainut hyve, mikä viel' on hällä,
On, ettei pattovalan synnillä
Enennä kiroustaan: hän ei kiellä.
Miks sitten puolustellen tahdot peittää,
Mink' alastonna näemme silmissämme.

MUNKKI.

Ken mies se, josta teitä syytetään?

HERO.

Sen tietää syyttäjäni, enkä minä.
Jos kestään miehest' enempää mä tiedän,
Kuin mit on puhtaan immen lupa tietää,
Niin minust' armo väistyköön! — Oi, isä,
Jos todistetaan, että miehen kanssa
Kesk'yöllä puhelin, tai viime yönä
Kenenkään luodun kanssa sanaa vaihdoin,
Niin lyö mua, hylkää, kuoliaaksi kiusaa.

MUNKKI.

Erehdys kumma pettänyt on prinssit.

BENEDIKT.

Kaks heist' on täysin kunnan miehiä;
Jos heidän älynsä on harhaan viety,
Niin Juan bastardi on juonitellut,
Jonk' aatos aina konnantöitä hautoo.

LEONATO.

En tiedä. Jos se totta on, niin tytön
Tuo käsi ruhjoo; vaan jos valhett' on se,
Niin ylpein heistä saa sen vielä tuta.
Niin kuivannut ei aika vertani,
Niin kalvanut ei ikä älyäni,
Niin tuhonnut ei varojani köyhyys,
Niin vaurio ei ystäviä vienyt,
Ett' en vois näyttää, että mulla vielä
On hengen tarmoa ja ruumiin voimaa
Ja varoja ja ystäviä kyllin
Tuon uhkan maksaakseni.

MUNKKI.

Älkää vielä!

Mun suokaa tässä kohden antaa neuvo.
Lähteissään prinssit luuli neiden kuolleeks;
Pitäkää piiloss' impi joku aika
Ja tosikuolleeks julistakaa hänet.
Surua ulkonaista osoittakaa
Ja ripustakaa vanhaan perhehautaun
Murehtivainen muistokirjoitus
Ja valmiiks hautajaiset laittakaa.

LEONATO.

Ja mitä sitten? Miksi tämä kaikki?

MUNKKI.

Niin, hyvin tehtynä se sääliks muuttaa
Voi parjauksen, ja se on jo hyvä.
Vaan tämän vuoks en tätä tuumaa haudo,
Nää sätket suuremman on synnyn alku.
Hän kuoli — niin on tapaus kuvattava —
Samana hetkenä kuin syytös tehtiin;
Ja siitä surku, sääli, anteeksanto
Kaikissa herää; sillä niin käy aina:
Mit' omaat, sit' et miksikään sa arvaa,
Kun sitä nautit, vaan kun menetät sen,
Niin saa se liian arvon; silloin huomaat
Sen hyvän, jot' et omatessas nähnyt.
Niin Claudionkin käy. Kun saa hän tietää,
Ett' immen surmannut on sanoillaan,
Niin tämän kuva ilmi suloudessaan
Sukeltaa miehen mielikuvattiin,
Ja kaikki hänen elämänsä hempeys
Puvussa vielä ihanammassa
Ja kiehtovampana ja täydempänä
Kuvastuu sielun silmään sisimpään,
Kuin hänen eläissään. Mies silloin suree —
Jos rakkautt' on tuntenut hän koskaan —
Ja toivoo, ett' ois syyte tekemättä,
Jos kohta todeksikin syytteens' uskaa.

Näin toimikaa, ja asia, sen takaan,
Paremmiin luonnistuu, kuin mitä itse
Nyt saatan sattumoihellen arvata.
Mut jos ois kaikki muutkin laskut väärät,
Niin pelkkä usko, ett' on impi kuollut,
Tukauttaa tämän kumman herjajutun.
Jos sekin pettää, piilottakaa tyttö —
Jok' onkin paras hänen maineelleen —
Hiljaiseen, pyhään luostariin, pois kaikkein
Silmistä, kielistä ja parjauksista.

BENEDIKT.

Leonato, tehkää niinkuin munkki käskee;
Ja vaikk' on tietty, että likeisessä
Ma suhteess' olen Claudioon ja prinssiin,
Niin, kautta kunniani, tässä olen
Niin vilpitiön ja vait, kuin sielu omaan
Ruumiiseen nähden.

LEONATO.

Tässä tuskain virrass'
Ohuinkin rihma voi mua ohjata.

MUNKKI.

Se hyvä; siitä kiinni pitää;
Lääkettä kummaa tauti kumma vaatii. —
Te, neiti, kuolkaa elämään; häöpäivä
Vain lykkäytyy; siis malttain kärsikää.

(Munkki, Hero ja Leonato menevät.)

BENEDIKT. Neiti Beatrice, oletteko itkenyt koko ajan?

BEATRICE. Olen, ja tulen kai itkemään vielä kauemmin.

BENEDIKT. Sitä minä en tahtoisi.

BEATRICE. Ei teidän tarvitsekaan; teen sen omasta tahdostani.

BENEDIKT. Luulen totisesti, että kauniille serkullenne on tapahtunut vääryys.

BEATRICE. Oi, kuinka suuren kiitoksen se mies minulta ansaitsisi, joka hankkisi hänelle oikeutta!

BENEDIKT. Onko mitään keinoa, millä osoittaa semmoista ystävyyttä?

BEATRICE. On hyvin suora keino, mutta semmoista ystävää ei ole.

BENEDIKT. Voiko mies sen tehdä?

BEATRICE. On se miehen tehtävä, vaan ei teidän.

BENEDIKT. En rakasta mitään maailmassa niin paljon kuin teitä. Eikö se ole kummaa?

BEATRICE. Kummaa kuin asia, josta minä en mitään tiedä. Yhtä hyvin saattaisin minä sanoa, että en rakastanut mitään niin paljon kuin teitä; mut älkää uskoko minua, ja kuitenkin en valehtelee; en tunnusta mitään, enkä kiellä mitään. — Surkuttelen vain serkkuani.

BENEDIKT. Kautta tämän miekan, Beatrice, sinä rakastat minua.

BEATRICE. Älkää vannoko sen kautta; te syötte sen.

BENEDIKT. Vannon sen kautta, että te rakastatte minua, ja syötän sen sille, joka sanoo, että minä en rakasta teitä.

BEATRICE. Ettekö aio sanaanne syödä?

BENEDIKT. En, vaikka mitä kastinta siihen keksittäisiin. Vakuutan, että rakastan teitä.

BEATRICE. No siis, Jumal' antakoon minulle anteeksi!

BENEDIKT. Minkä synnin, kaunis Beatrice?

BEATRICE. Te keskeytite minut parhaaseen aikaan; olin juuri vakuuttamaisillani, että rakastan teitä.

BENEDIKT. Tee se koko sydämmestäsi.

BEATRICE. Rakastan teitä niin koko sydämmestäni, ettei jää mitään, millä vakuuttaa.

BENEDIKT. Käske minun tehdä jotakin edestäsi.

BEATRICE. Tappakaa Claudio.

BENEDIKT. En, vaikka koko maailman saisin.

BEATRICE. Minut tapatte kiellollanne. Hyvästi!

BENEDIKT. Varro, armas Beatrice.

BEATRICE. Olen poissa, vaikka vielä täällä. — Teissä ei ole rakkautta, ei. — Rukoilen, sallikaa minun mennä.

BENEDIKT. Beatrice, —

BEATRICE. Toden totta, tahdon mennä.

BENEDIKT. Tulkaamme ensin ystäviksi.

BEATRICE. Uskallatte ennemmin ruveta ystäväksi minun kanssani kuin tapella viholliseni kanssa.

BENEDIKT. Onko Claudio teidän vihollisenne?

BEATRICE. Eikö hän ole näyttänyt olevansa ylimmäinen konna, kun on panetellut, herjannut ja häväissyt sukulaistani? — Oi, jospa minä olisin mies! — Mitä? Kantaa tyttöä käsillään siihen asti, kuin heidän tulisi lyödä käsi käteen, ja sitten julkisella syytöksellä, suoralla häväistyksellä, hillittömällä ilkeydellä, — hyvä Jumala, jos minä olisin mies! Minä söisin sen miehen sydämen turulla julkisesti.

BENEDIKT. Kuulehan, Beatrice, —

BEATRICE. Vai puhellut miehen kanssa ikkunasta! Soma juttu?

BENEDIKT. Mutta, Beatrice, —

BEATRICE. Se herttainen Hero! Häntä on loukattu, häntä on paneteltu, hänet on onnettomaksi tehty!

BENEDIKT. Beat—

BEATRICE. Ruhtinaat ja kreivit! Todellakin, ruhtinaallinen todistus! Sievä kreivi, sokurikreivi, soma poika, toden totta! Oi, jospa minä olisin mies hänen puolestaan, tai jos minulla olisi ystävä, joka tahtoisi olla mies minun puolestani! Mutta miehuus on haihtunut pelkkiin kohteliaisuuksiin ja miehentavat kumarruksiin, ja miehet ovat muuttuneet kokonaan kieliksi, jopa nätitkin miehet. Joka osaa valheen laskea ja sen todeksi vanna, se on nyt yhtä uljas mies kuin Herkules. — Kun en voi toivomuksillani mieheksi tulla, niin tahdon vaimona harmiin kuolla.

BENEDIKT. Varro, Beatrice! Kautta tämän käden, sinua rakastan!

BEATRICE. Käyttäkää sitä sitte minun tähteni johonkin muuhun kuin pelkkään vannomiseen.

BENEDIKT. Uskotteko sydämmestänne, että Claudio on tehnyt Herolle vääryyttä?

BEATRICE. On, niin totta kuin minulla on usko ja sydän.

BENEDIKT. Hyvä! Luottakaa minuun; minä vaadin hänet miekkasille. Suokaa minun suudella kättänne ja sanoa hyvästi. Kautta tämän käden, Claudio saa vielä kalliisti maksaa tekonsa. Mitä minusta kuulette, sitä minusta ajatelkaa. Menkää lohduttamaan serkkuanne; minun tulee sanoa hänet kuolleeksi; hyvästi vain!

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Vankila.

(Moilanen, Muikkari ja kirjuri tulevat, kaikki kolme virkapukuun puettuina; Conrad ja Borachio vartioineen.)

MOILANEN. Onko koko komplottimme koossa?

MUIKKARI. Ah! tuoli ja tyyny herra ahtivarjukselle.

KIRJURI. Ketkä tässä ovat syytteenalaiset?

MOILANEN. He, hitto olkoon, minä ja tämä virkaveljeni, tiedämmä.

MUIKKARI. Niin, se on tietty: meillä on ortelit tehdä toimitustutkinto.

KIRJURI. Mutta ketkä ovat ne pahantekijät, jotka ovat tutkittavat? Tuokaa ne tänne herra konstaapelin eteen.

MOILANEN. Niin, hitto olkoon, tuokaa ne tänne minun eteeni. — Mikä on teidän nimenne, hyvä ystävä?

BORACHIO. Borachio.

MOILANEN. Olkaa hyvä ja pankaa rotokollaan: Borachio. — Ja teidän, munsööri?

CONRAD. Olen kavaljeeri, herraseni, ja nimeni on Conrad.

MOILANEN. Pankaa rotokollaan: munsööri kavalieri Conrad. — Sanokaa, miehet, pelkäätekö Jumalaa?

CONRAD ja BORACHIO. Niin ainakin luulemme.

MOILANEN. Rotokollaan, että luulevat että pelkäävät Jumalaa; — ja pankaa Jumala ensin; sillä Jumala varjelkoon, että Jumala antaisi perään mokomille lurjuksille. — Miehet, todistettu on jo, ett'ette ole paljon parempia kuin aika konnia, ja vähällä pitää, ettei sitä jo pian uskotakin. Mitä vastaatte itse puolestanne?

CCONRAD. Sanomme siihen, että emme ole konnia.

MOILANEN. Vorpannatun sukkela mies, se täytyy myöntää; mutta kyllä minä hänestä selvän otan. — Tulkaahan tänne, munsööri; kuiskaahan jotakin korvaanne, herraseni: sanon teille, että teistä luullaan, että olette aika konnia.

BORACHIO. Mutta minä sanon teille, että emme ole.

MOILANEN. Hyvä, menkää syrjään. — Jumalauta, he puhuvat molemmat akuraatisti samaa. Onko pantu rotokollaan, että eivät ole.

KIRJURI. Herra konstaapeli, tutkinto ei käy laillisella tavalla; teidän tulee ensin kutsua esiin vartijat, jotka ovat heidät syytteeseen panneet.

MOILANEN. Niin tosiaankin, se on mukavin tapa. — Vartijat, tulkaat esiin! — Hyvät miehet, käsken prinssin nimessä, että panette nämä miehet syytteeseen.

1 VARTIJA. Tämä mies sanoi, hyvä herra, että Don Juan, prinssin veli, on konna.

MOILANEN. Rotokollaan, että prinssi Juan on konna. — Mitä! Onhan ilmeinen pattovala sanoa prinssin veljeä konnaksi.

BORACHIO. Herra konstaapeli, —

MOILANEN. Pidä suusi, mies! Minä en kärsi naamaasi, kuule se.

KIRJURI. Mitä muuta kuulitte hänen sanovan?

2 VARTIJA. Sanoi mar senkin, että oli saanut tuhannen tukaattia Don Juanilta tehdäkseen väärän kanteen Hero neitiä vastaan.

MOILANEN. Sehän on ilmeistä murtovarkautta.

MUIKKARI. Niin, totisesti, onkin.

KIRJURI. Mitä muuta, poikaseni?

1 VARTIJA. Ja että kreivi Claudio, hänen puheensa nojalla, aikoi häväistä Hero neitiä koko seurakunnan edessä eikä naida häntä.

MOILANEN. Senkin lurjus! Tuosta sinä vielä tulet tuomituksi ijankaikkiseen autuuteen.

KIRJURI. Mitä muuta?

2 VARTIJA. Siinä kaikki.

KIRJURI. Ja tämä on enemmän, miehet, kuin mitä voitte kieltää. Don Juan on tänä aamuna salaa paennut paikkakunnalta. Hero on sanotulla tavalla joutunut syytteeseen ja niinikään sanotulla tavalla hyljätynksi ja tästä harmistuneena yht'äkkiä kuollut. Herra konstaapeli, panettakaa kiinni nämä miehet ja toimittakaa heidät Leonaton taloon; minä menen edeltä ja näytän hänelle tutkinto-pöytäkirjan.

(Menee.)

MOILANEN. Kas niin, pankaa heidät köysivärkkiin.

MUIKKARI. Niin, kruunun hanskat käteen.

CONRAD. Tiehesi, hölmö!

MOILANEN. Herran Kiehus! Missä on ahtivarjus? Pankoon rotokollaan, että prinssin palvelija on hölmö. — Kas niin, köyttäkää heidät! — Senkin hävytön mies?

CONRAD. Tiehenne! Senkin aasi! Senkin aasi!

MOILANEN. Etkö arvostele ammattiani? Etkö arvostele ikääni? — Oi, jos hän nyt olisi tässä ja panisi rotokollaan, että minä olen aasi? — Mutta, te miehet, muistakaa, että minä olen aasi; vaikei sitä ole rotokollaan pantu, niin älkää unhottako, että minä olen aasi. — Niin, sinä kanalja, sinä olet täynnä moraalia, sen voin minä luotettavilla vierailta miehillä sinulle todistaa. Minä olen älykäs mies ja, mikä vielä parempi, oikeudenpalvelija ja, mikä vielä parempi, oman huoneen haltija ja, mikä vielä parempi, niin hyvää lihaa kuin kuka muu tahansa Messinassa; mies, joka tunnen lait ja reklamentit, tiedä se, ja jolla on varaa aitassa, tiedä se, ja mies, jolla on tappioita ollut, ja mies, jolla on kaksi takkia ja muutenkin kaikki hienoa ja somaa. Viekää hänet pois! Voi, jos sentään olisi tullut rotokollaan, että minä olen aasi!

(Menevät.)

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Leonaton talon edustalla.

(Leonato ja Antonio tulevat)

ANTONIO.

Jos jatkat noin, niin tapat itsesi;
Ei viisast' ole tuskaa auttaa noin
Omaksi vahingokseen.

LEONATO.

Neuvos säästä!

Se valuu korvahani tehotonna

Kuin vesi seulaan. Pyydän, neuvos säästä!
Ei lohdun sanaa korvaani voi tuoda
Muu kukaan, paitsi mies, joll' yhtäläinen
On kärsimys kuin mulla. Isä hanki,
Jok' on niin lastaan lempinyt ja jonka
On isän-ilo rauennut kuin minun, —
Hän nuille mahtavuutta saarnatkoon.
Mun tuskani ja hänen pane rinnan,
Niin että tasan tuska vastaa tuskaa.
Tuo suru tuota, tämä kaiho tätä,
Laajuuteen, laatuun, muotoon, näköön nähden:
Jos se mies silloin sukii partaansa
Ja hymyilee ja huutaa: "huoli pois!"
Ja "hei vain!" syvän huokauksen sijaan,
Surujaan parsii mietteillä ja huolens'
Upottaa viinimaljaan, — moinen hanki,
Hält' oppia ma tahdon maittavuutta.
Mut moist' ei löydy. Ihminen, näet, aina
Voi lohduttaa ja neuvon tietää vaivaan,
Jonk' itse vältti; vaan kun kurjuus kohtaa,
Niin tuskaks muuttuu lohdutus, joll' äsken
Parantaa alkoi hulluutta ja raivon
Sitoa silkkirihmalla ja tuskaa
Ilmalla lientää, sanoill' ahdistusta.
Niin, kaikki saarnaa maittavuutta sille,
Ken huolten taakan alla kiemuroi,
Mut mielt' ei siihen eikä voimaa kellään,
Jonk' itse täytyy samaa taakkaa kantaa.
Siis lohdutustas älä minuun tuhlaa:
Suruni neuvoas on äänekkäämpi.

ANTONIO.

Niin, siinä mies ei lasta parempi.

LEONATO.

Vait, vaiti! Tahdon olla lihaa, verta.
Ei ole sitä järkiviisasta,
Mi tyynnä kestäis hampaan kolotusta,
Puhukoon vaikka jumalien kieltä
Ja tuskaa naurakoon ja sattumusta.

ANTONIO.

Miks omaan päähäs kasaat kaikki tuskat?
Niin laita, että sortajaskin kärsii.

LEONATO.

Niin oikein, sen ma teenkin. Sydän sanoo,
Ett' on mun tytärtäni paneteltu.
Ja sen saa Claudio kuulla, niin myös prinssit,
Niin, kaikki, kaikki Heron häväisijät.

(Don Pedro ja Claudio tulevat.)

ANTONIO.

Kas, kiire prinssin' on ja Claudiolla.

DON PEDRO.

Kah! Päivää, hyvää päivää!

CLAUDIO.

Terve teille!

LEONATO.

Mua kuulkaa, hyvät herrat, —

DON PEDRO.

Meill' on kiire.

LEONATO.

Vai kiire on? Siis, herran haltuun, prinssi.
Vai teill' on kiire nyt? No, yhtä kaikki.

DON PEDRO.

Oi, hyvä vanhus, älä haasta riitaa.

ANTONIO.
Jos riidalla hän oikeutta saisi,
Niin monen teistä kävis ohraisesti.

CLAUDIO.
Ken häntä loukkaa?

LEONATO.
Sinä, jumaliste!
Mua sinä loukkaat, viekas tekopyhä.
Haa! Kättäs älä miekallesi vie,
En sua pelkää.

CLAUDIO.
Kuolkoon käteni,
Jos pelon aihett' antais vanhukselle!
Ei, käteni ei miekkaa tavoitellut.

LEONATO.
Vait, poika! Mua ivaatko ja ilkut?
En höperöi ma niinkuin vanha houkko,
Jok' ikäns' oikeudella kerskaa siitä,
Mit' ennen tehnyt on ja mitä tekis,
Jos olis nuori. Suusi sisään huudan:
Mua ja mun viatonta lastani
Niin olet solvaissut, ett' on mun pakko
Syrjäyttää arvoni ja harmaapääni
Ja ajan runtomana vaatia
Sua miehen koitokselle. Kuuletko:
Syytöntä lastan' olet panetellut,
Sydämmen hältä särkenyt on valhees;
Nyt haudass' on hän esi-isäin luona,
Haudassa, miss' ei muuta ole tahraa,
Kuin tuo sun konnuutesi aikaansaama.

CLAUDIO.
Mun konnuuteni!

LEONATO.
Niin, sun konnuutesi!

DON PEDRO.
Tuo sana paikallaan ei ole, vanhus.

LEONATO.
Oi, prinssi, hän jos uskaltaa, niin toteen
Sen näytän miekallani, vaikka onkin
Hän notkea ja taistotaitoinen
Ja heitii nuoruutta ja voimaa uhkuu.

CLAUDIO.
Pois, pois! Ei minun tule teihin mitään.

LEONATO.
Mun noinko hylkää? Lapseni sa tapoit;
Jos tapat, poika, mun, niin tapat miehen.

ANTONIO.
Kaks miestä tappakoon hän, kaksi miestä.
Mut yhtäkaikki — toisen ensin lyököön
Ja näyttäköön, mik' on; — mua vastaan tulkoon! —
Tulehan, poika! Tule, herra poika!
Sinusta minä taitotemppus pieksen;
Sen teen, niin totta ylimys kuin olen!

LEONATO.
Veli, —

ANTONIO.
Vait, hiljaa! Veljentytärtäni lemmin,
Sen tietää Jumala. Nyt hän on kuollut,
Häväisty kuoliaaksi konnain kautta,
Jotk' yhtä valmiit vastaamaan on miestä
Kuin minä käärmeen kieleen tarttumaan.
Kakarat, pennut, piimäsuut! —

LEONATO.

Mut, veli, —

ANTONIO.

Vait, hiljaa vain? Ma tunnen nuo ja tiedän
Jyväsiä myöten, mitä painavat;
Sisukkaat, suulaat, röyhkät muotihassut,
Jotk', iva, ilkku, vilppi, valhe suussa
Ja kasvoill' ilme julma, pöyhkeilevät,
Tokaisten viisi, kuusi jyrysanaa,
Ett' on mar heissä miestä, ken vain tohtii —
Ja siinä kaikki.

LEONATO.

Mutta, veli, —

ANTONIO.

Hiljaa!

Alallas ole, anna minä toimin.

DON PEDRO.

Meill' aikomus ei ole pahoittaa.
Sydäntäin koskee tyttärenne kuolo;
Mut, kautta kunniani, syytteet kaikki
Olivat oikeat ja päivän selvät.

LEONATO.

Oi, prinssi, prinssi! —

DON PEDRO.

Teit' en kuule.

LEONATO.

Ette? —

Pois, veli! — Teidän pitää kuulla! —

ANTONIO.

Täytyy!

Tai tuntea sen saavat jotkut meistä!

(Leonato ja Antonio menevät.)

(Benedikt tulee.)

DON PEDRO. Kas, tuossahan tulee se mies, jota etsimme.

CLAUDIO. No, signor, mitä kuuluu?

BENEDIKT. Hyvää päivää, hyvä prinssi!

DON PEDRO. Terve tulemastanne, signor; olittepa tulla parahiksi ehkäisemään tappelua.

CLAUDIO. Vähältä piti, ettei kaksi hampaatonta vanhusta haukannut nokkaa meiltä molemmilta.

DON PEDRO. Leonato ja hänen veljensä. Mitä sinä arvelet? Jos olisimme otelleet, niin luulen tuskin, että olisimme olleet heille liian nuoret.

BENEDIKT. Kellä on väärä asia, sillä ei ole tosi miehuutta. Tulin etsimään teitä molempia.

CLAUDIO. Ja me olemme kaikkialta sinua hakeneet; meitä, näet, vaivaa suuri alakuloisuus, ja tahtoisimme siitä päästä. Pane älysi käymään.

BENEDIKT. Se istuu tupessani; päästäkö sen?

DON PEDRO. Kannatko sinä älyäsi ohellasi?

CLAUDIO. Sitä ei vielä kukaan ole tehnyt, vaikka kyllä sangen moni panee älynä oheen. Sanon sinulle, niinkuin sanotaan viulunvinguttajalle: "päästä kopastasi jotain hauskaa."

DON PEDRO. Niin totta kuin olen rehellinen mies, hän on kalpeannäköinen. Oletko sairas, vai suuttunutko?

CLAUDIO. Rohkaise luontosi, mies! Jos suru voikin tappaa kissan, niin lienee sinussa toki miestä tappamaan suru.

BENEDIKT. Herraseni, jos äyllänne minuun hyökkäätte, niin aion sille kesken lentoaan tehdä pystyn. — Olkaa hyvä, valitkaa toinen esine.

CLAUDIO. No, antakaa siis hänelle toinen peitsi; tuosta viimeisestä on kärki katkennut.

DON PEDRO. Kautta päivän valkeuden, hän yhä vaalenee; luulenpa, että hän on toden perästä suuttunut.

CLAUDIO. Jos on, niin tietänee vyönsä soljeta.^[22]

BENEDIKT. Saanko sanan kuiskata korvaanne?

CLAUDIO. Jumala varjelkoon, ettei vain liene otteluvaatimus!

BENEDIKT. Te olette konna. — En puhu piloja. — Tahdon sen teille todistaa, miten tahdotte, millä tahdotte ja milloin tahdotte. Antakaa minulle hyvitys, muuten julki julistan teidät pelkuriksi. Olette tappanut herttaisen tytön, ja hänen kuolemansa on raskaana teitä painava. Odotan teitä.

CLAUDIO. Hyvä, tulen, jos teillä on jotakin hyvää tarjottavana.

DON PEDRO. Mitä? Pitojako? Pitojako?

CLAUDIO. Niinpä niin, hän tarjoo minulle vasikanpäättä ja salvokukkoa, ja jos niissä en osoita suurinta leikkelytaitoa, niin sanokaa että veitseni ei kelpaa. Enkö saa kurppaakin lisäksi?^[23]

BENEDIKT. Älynne, herraseni, hölkkää hyvin, se ei tee äkkihyppyjä.

DON PEDRO. Kerronpa sinulle, kuinka Beatrice tässä taannoin kiitteli älyäsi. Minä sanoin, että sinulla on hieno äly. "Aivan oikein", sanoi hän, "hienon hienosti sitä hänessä on." "Ei", sanoin minä, "suuri äly." "Totta", sanoi hän, "suuri ja paksu." "Ei", sanoin minä, "hyvä äly." "Oikein", sanoi hän, "se ei loukkaa ketään." "Mutta", sanoin minä, "hän on viisas mies." "Niin", sanoi hän, "oikein nokkaviisas." "Mutta hän osaa kieliä", sanoin minä. "Sen uskon", sanoi hän, "sillä hän vannoi minulle maanantai-iltana valan, jonka hän tiistai-aamuna rikkoi: hän on kaksikielinen, osaa käyttää kahta kieltä." Näin hän koko tuntikauden ivaili sinun hyviä puoliasi, kunnes vihdoin päätti huokauksella, että sinä olet sievin mies koko Italiassa.

CLAUDIO. Ja sitten itki katkerasti ja lisäsi, että hänen ei sillä väliä.

DON PEDRO. Niin teki; mutta kaiken tämän uhalla, jos hän ei kuollakseen häntä vihaisi, niin hän nuollakseen häntä rakastaisi. Tuon vanhuksen tytär on kertonut meille kaikki.

CLAUDIO. Kaikki, kaikki, ja päälle päätteeksi, että Jumala näki hänet, kun hän lymysi puiden sekaan paratiisissa.

DON PEDRO. Mutta milloin me panemme villin härän sarvet järkevän Benediktin päähän?

CLAUDIO. Niin, ja kirjoitamme alle: "Tässä asuu Benediktus, se nainut mies."

BENEDIKT. Hyvästi, sinä nulikka; tiedät aikomukseni; jätän sinut nyt lorusuisen leikillisyytesi haltuun; sinä pöyhkeilet kokkapuheillasi kuin kerskuri säilällään, joka, Jumalan kiitos, ei haavoita ketään. — Kiitos, prinssi, kaikesta hyvyydestänne; minun täytyy luopua seurastanne. Veljenne, bastardi, on paennut Messinasta; te olette yksissä neuvoin surmanneet herttaisen ja viattoman tytön. Mitä tuohon herra Maitopartaan tulee, niin me tapaamme vielä toisemme, hän ja minä; siihen asti jääköön rauhaan.

(Menee.)

DON PEDRO. Hänellä on täysi tosi.

CLAUDIO. Vakaa, täysi tosi; ja, uskokaa pois, rakkaudesta Beatriceen.

DON PEDRO. Vaatiko hän sinua miekkasille?

CLAUDIO. Täysin juhlallisesti.

DON PEDRO. On se mies sentään soma kapine, kun pukee ylleen liivit ja housut, mutta jättää järkensä kotiin!

CLAUDIO. Hän on silloin jätti apinan rinnalla; mutta sen vuoksi onkin apina tohtori semmoisen miehen rinnalla.

DON PEDRO. Mutta vaiti nyt, olkoon sillä hyvällään! Maltu, mieleni, ja ole totinen! Eikö hän sanonut, että veljeni on paennut?

(Moilanen, Muikkari sekä Conrad ja Borachio vartijoineen tulevat.)

MOILANEN. Tulkaa, tulkaa, hyvä herraseni; jos ei oikeus teitä voi kesyttää, niin vaietkoon hänen puntarinsa kieli; te olette ennen ollut semmoinen vorpannattu kirmusieraaja, että teitä täytyy silmällä pitää.

DON PEDRO. Mitä näen? Kaksi veljeni miehistä kahleissa? Ja toinen heistä on Borachio!

CLAUDIO. Kysykää, prinssi, mitä he ovat rikkoneet.

DON PEDRO. Oikeudenpalvelijat, kuulkaa, mitä pahaa ovat nuo miehet tehneet?

MOILANEN. Mitäkö tehneet? He ovat tehneet vääriä raportteja! lisäksi ovat perättömiä lasketelleet; toiseksi ovat panetelleet; kuudenneksi ja viimeiseksi ovat valehdelleet erään ryökynän päähän; kolmanneksi ovat todistaneet vääriä asioita; ja päälle päätteeksi ovat valheellisia konnia.

DON PEDRO. Ensiksi kysyn sinulta, mitä he ovat tehneet; kolmanneksi kysyn sinulta, mitä he ovat rikkoneet; kuudenneksi ja viimeiseksi, miksi heidät on vangittu; ja päälle päätteeksi, mistä te heitä syytätte.

CLAUDIO. Oikein ja järkevästi kysytty, heidän oman jakoperustuksensa mukaan; siinä on, toden totta, sama ajatus monessa pukimessa.

DON PEDRO. Mitä olette rikkoneet, hyvät miehet, kun teidät noin sidottuina viedään tutkittaviksi? Tämä oppinut konstaapeli on liian viisas, että häntä voisi ymmärtää. Mitä olette tehneet?

BORACHIO. Armas prinssi, älkää lähettäkö minua tätä pitemmälle tutkittavaksi; kuulustelkaa itse minua ja antakaa tämän kreivin surmata minut. Olen vinyt teidät silmät avoinna harhaan; mitä teidän älynne ei voinut huomata, sen ovat nuo tyhmät hölmöt tuoneet julkisuuteen; he yöllä salaa kuuntelivat, kun minä tälle miehelle tunnustin, kuinka veljenne Don Juan vietteli minua panettelemaan Hero neitiä; kuinka teitä houkuteltiin puutarhaan, missä näitte minun kosivan Margareetaa, joka oli Heron vaatteissa; kuinka te sitten Heron häpäisitte, kun teidän piti mennä hänen kanssaan vihille. Konnantyöstäni ovat he pitäneet pöytäkirjaa, jonka ennen tahdon kuolemallani vahvistaa, kuin sitä häpeäkseni toistamiseen kertoa. Neiti on kuollut minun ja isäntäni väärästä syytteestä; lyhyesti, en muuta pyydä, kuin saada konnan palkan.

DON PEDRO.

Tuo puhe eikö läpi veren syökse
Kuin miekanterä?

CLAUDIO.

Myrkkyä ma join,
Kun hänen kertomustaan kuuntelin.

DON PEDRO.

Ja veljenikö vietteli sun tuohon?

BORACHIO.

Hän niin, ja maksoi siitä runsaan palkan.

DON PEDRO.

Hän pelkkää petosta on päästä jalkaan, —
Ja karkaa, kun on konnantyönsä tehnyt!

CLAUDIO.

Ihana Hero! Kuvasi nyt näen
Taas kirkkaass' ensilemmen hohteessa.

MOILANEN. Kas niin, viekää nyt pois nuo syytteenkijät; piakkoin on kai ahtivarjus ehtinyt sepittää asian signor Leonatolle. Ja älkää unohtako, hyvät herrat, panna muistoon, kun aikaan ja paikkaan sopii, että minä olen aasi.

MUIKKARI. Tuossa, tuossa tulee signor Leonato, ja ahtivarjus kanssa.

(Leonato, Antonio ja kirjuri tulevat.)

LEONATO.

Miss' on se konna? Nähdä tahdon kasvot,
Ett' osaan karttaa, kun ma kohtaan miehen
Sen näköisen. Miss' on hän?

BORACHIO.

Tässä olen,
Jos solvaajanne nähdä tahdotte.

LEONATO.

Sinäkö, orja, kielelläsi tapoit
Mun puhtaan lapseni?

BORACHIO.

Niin, minä yksin.

LEONATO.

Nyt, konna, valehtelit omaan päähäs.
Kaks tässä seisoo arvokasta miestä,
Karuss' on kolmas, jok' on juoness' ollut. —
Suur kiitos, prinssit; tyttäreni surma
Lisätkää muihin arvotekoihinne;
Se, tarkoin punniten, ol' oiva työ.

CLAUDIO.

En tiedä, kuinka teiltä anteeks pyytää,
Mut puhua mun täytyy. Kostonne
Valitkaa itse; raskain rangaistus
Minulle määrätäkää; mut erheess' aivan
Tein rikokseni.

DON PEDRO.

Minä myös, sen vannon.
Mut vanhus hyvää tyydyttääkseni
Ma kannan taakan, vaikka kuinka raskaan
Hän pankoon päälleni.

LEONATO.

En pyytää voi.

Ett' eloon tyttäreni herätätte;
Se mahdotonta on; mut sen ma vaadin:
Messinan kansan tiedoks tehkää, että
Hän syyttömänä kuoli. Ja jos lempi
Saa teissä surusuonen itkemään.
Niin laulu tehkää hänen muistoksensa,
Ja laulakaa se hänen haudallaan,
Tän' yönä laulakaa se. Huomenna
Varahin tulkaa sitten luokseni,
Ja kun en teitä vävykseni saanut,
Nepaani olkaa. Veljelläin on tytär,
Mun lapsi vainajani ilmikuva;
Hän yksin perii meidät kummankin.
Te hänelle serkun oikeudet suokaa,
Niin kuolee kostoni.

CLAUDIO.

Oi, jalo mies!

Tuo liika hyvyys saa mun kyynelöimään.
Ma suostun tarjoonne, ja tästä lähtein
On Claudio parka teidän vallassanne.

LEONATO.

Siis huomenna ma teitä odotan;
Hyvästi siksi! Tuota katalaa
Ja Margareetaa tutkin yhdessä;
Se tyttö veljenne on lahjomana
Juonessa varmaan ollut osakas.

BORACHIO.

Ei ole, kautta sieluni! Kun puhui
Hän kanssani, ei tiennyt mitä teki.
Hän ain' on ollut vilpitön ja puhdas,
En koskaan hänest' ole muuta kuullut.

MOILANEN. Lisäksi on tiettäväksi annettava, armollinen herra, vaikka siitä tosin ei ole valkoista ja mustaa, että tämä syytteentekijä, tämä syntipukki, on sanonut minua aasiksi; pyytäisin että se luettaisiin rikoskaareissa hänen hyväkseen. Ja samaten on vahti kuullut heidän puhuvan herra Kuvattomasta, jolla sanotaan olevan lemmon kieru korvassa; hän lainailee rahaa Jumalan nimeen ja on sitä tehnyt niin kauan, eikä koskaan maksanut, että ihmiset jo rupeavat kovakiskoisiksi eivätkä enää tahdo antaa mitään Jumalan tähden. Olkaa hyvä ja kuulustelkaa häneltä sitä kohtaa.

LEONATO. Sua kiitän huolestas ja vaivastasi.

MOILANEN. Teidän armonne puhuu, niinkuin kiitollisen ja kunnianarvoisen nuorukaisen tulee; Jumalan kiitos teille.

LEONATO. Tuossa vaivastasi.

MOILANEN. Jumala siunatkoon laupeuslaitosta!^[24]

LEONATO. Menkää nyt; minä otan vangit huostaani. — Kiitos vain!

MOILANEN. Esitän tässä teidän armollenne aika pääveivarin, nöyryimmästi pyytäen että teidän armonne häntä kurittaisi itselleen varoitukseksi. Jumala varjelkoon teidän armoanne; toivotan kaikkea hyvää teidän armollenne; Jumala auttakoon teitä terveyteen! Nöyryimmästi annan teille luvan lähteä, ja jos saa toivoa iloista jälleennäkemistä, niin Jumala sen armosta ehkäisköön! — Tule pois, naapuri!

(Moilanen, Muikkari ja vartijat menevät.)

LEONATO.

Hyvästi, hyvät herrat, huomisaamuun!

ANTONIO.

Teit' aamull' odotamme.

DON PEDRO..

Kyllä tullaan.

CLAUDIO.

Tän' iltana ma itken Heroani.

LEONATO.

Nuo miehet pois! Nyt tutkin Margareetaa,
Kuink' on hän tutustunut tuohon konnaan.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Leonaton puisto.

(Benedikt ja Margareeta kohtaavat toisensa.)

BENEDIKT. Kuules, Margareeta kulta, tee minulle pikku palvelus ja auta minua Beatricen puheille.

MARGAREETA. Lupaatteko kirjoittaa sonetin kauneuteni ylistykseksi?

BENEDIKT. Kyllä, ja niin ylevää tyyliä, ettei kukaan mies eläissään siihen yllä; sillä, kaikessa totuudessa, sen sinä ansaitset.

MARGAREETA. Etteikö kukaan mies minuun yllä? Pitääkö minun sitte aina tähtiä tavoitella?

BENEDIKT. Sinun älysi on sukkela kuin susikoira; se puraisee.

MARGAREETA. Ja teidän tylsä kuin miekkailijan säilä; se pistää, mutta ei loukkaa.

BENEDIKT. Sulaa kohteliaisuutta, Margareeta; se ei tahdo loukata naista. Ole nyt hyvä ja kutsu Beatrice tänne. Heitän sulle aseeni.

MARGAREETA. Luodikon ja luodit myös.

BENEDIKT. Niin, mutta varo, luodikko on latingissa; vaarallinen ase naisille.

MARGAREETA. No niin; kutsun Beatricen luoksenne; hän on kepeä jalaltaan.

BENEDIKT. Silloin hän kyllä tulee.

(Margareeta menee.)

(Laulaa.)

Tuo jumal' Amor,
Se pikku peikko,
Hän tietää, tietää,
Kuink' olen minä heikko —

laulussa, tarkoitan; mutta mitä lempeen tulee, — Leander, se hyvä uimari, Troilus, se ensimmäinen lemmenhankkija, ja koko kirjallinen noita entisiä nais-uroita, joiden nimet nykyään niin sujuvasti luistavat jambimitan tasaisella reitillä, ne eivät koskaan olleet niin korviaan myöten lempeen takertuneet kuin minun vaivainen oma itseni. Mutta, hiisi olkoon, en tapaa oikeita loppusointuja; olen koettanut, mutta "tyttö"-sanalle en löydä muuta vastetta kuin "nytty", liian viaton riimi; "viha" ja "liha", on karkea riimi; "loukko" ja "houkko", typerä riimi — ja saakelin pahaenteisiä kaikki. En, minä en ole syntynyt minkään riimiplaneetan alla, enkä osaa kosia pyhäisillä valiofraaseilla.

(Beatrice tulee.)

Ihana Beatrice, tulitko todellakin, kun sinua kutsuin?

BEATRICE. Tulin, signor, ja menen, kun käskette.

BENEDIKT. Oi, jää siksi, kuin sanon: pois.

BEATRICE. "Pois" on jo sanottu; hyvästi vain! — Mutta ennenkuin menen, sanokaa, miksi tulin, se on, mitä on tapahtunut teidän ja Claudion välillä.

BENEDIKT. Pahoja sanoja vain; ja sen asian päälle tahdon sinua suudella.

BEATRICE. Pahat sanat ovat vain pahaa ilmaa, paha ilma vain pahaa henkeä, ja paha henki on inhottava, siis menen täältä suutelematta.

BENEDIKT. Sinä säikytit sanan pois oikeasta käsitteestä, niin valtava on älysi. Mutta sanon sinulle miten asia on: Claudio suostuu otteluvaatimukseen, ja joko minun täytyy pian saada hänestä kuulla, tai julistan hänet pelkuriksi. Mutta sano nyt minulle, mihin minun huonoista puolistani sinä ensin rakastuit?

BEATRICE. Kaikkiin yht'aikaa; sillä ne ovat yhteensä niin hyvin järjestetty vikojen vapaavaltio, etteivät salli yhdenkään hyvän ominaisuuden seota joukkoonsa. Mutta mikä minun hyvistä puolistani sai sinut ensin minun tähteni rakkautta kärsimään?

BENEDIKT. Rakkautta kärsimään! Hyvin sanottu! Minä todellakin kärsin rakkautta, sillä rakastan sinua vastoin tahtoani.

BEATRICE. Sydämmesi uhmalla tietenkä. Oi, sitä sydänparkaa! Jos sinä sitä uhmaat minun tähteni, niin minä tahdon sitä uhmata sinun tähtesi; sillä en voi koskaan sitä rakastaa, mitä ystävänä vihaan.

BENEDIKT. Me olemme, sinä ja minä, liian järkeviä sovussa kosiaksemme.

BEATRICE. Siltä ei näytä, tuosta tunnustuksestasi päättäen; ei yksikään järkevä mies kahdestakymmenestä kehu itseään.

BENEDIKT. Vanha, vanha sananparsa, Beatrice, joka kelpasi siihen aikaan, milloin niitä oli hyviä naapureita. Jos nykyiseen aikaan mies ei itse sepiä hautakirjoitustaan, ennenkuin kuolee, niin ei hänen muistonsa elä kauemmin kuin kellot soivat ja leski itkee.

BEATRICE. Ja kuinka kauan tuota luulet kestävän?

BENEDIKT. Sekin kysymys! — No niin: tunti soittoa, ja neljännes nyhkytystä. Siis on järkevän viisainta — jos muuten herra Matonen, hänen omatuntonsa, ei tee estettä — itse toittottaa julki omat hyveensä, niinkuin minä nyt teen. Sen verran omaa kiitostani, ja sen kiitoksen olen hyvin ansainnut, niinkuin itse tahdon toteen näyttää. Ja sanohan nyt, kuinka voi serkkusi?

BEATRICE. Sangen huonosti.

BENEDIKT. Ja kuinka itse voit?

BEATRICE. Sangen huonosti minäkin.

BENEDIKT. Pelkää Jumalaa, rakasta minua ja tee parannus. Ja nyt sanon jäähyväiset, sillä joku tulee tuossa kiirehtien.

(Ursula tulee.)

URSULA. Tulkaa, neiti, joutuun setänne luo, siellä sisällä on hirvuisen hälinä. On havaittu, että Hero neitiä on väärin syytetty, prinssiä ja Claudiota kovasti petetty, ja Don Juan, tämän kaiken alkuunpanija, on mennyt matkaansa ja paennut. Tuletteko nyt heti?

BEATRICE. Tuletteko tekin, signor, noita uutisia kuulemaan?

BENEDIKT. Tahdon sydämmessäsi elää, syliisi kuolla ja silmiisi hautaantua; ja, paremmaksi vakuudeksi, tahdon käydä kanssasi setäsi luo.

(Menevät)

Kolmas kohtaus.

Kirkko.

(Don Pedro ja Claudio seuralaisineen tulevat, soitot ja soihdut mukana.)

CLAUDIO.

Tää onko Leonaton holvihauta?

1 SEURALAINEN.

On, teidän armonne.

CLAUDIO (lukee paperikäärystä);

Murhaamana panettelon
Hero lepää haudassaan,
Mutta maineen ikielon
Saa hän palkaks vaivoistaan.
Elämä, mi pilkkaan häätyi,
Ikikunniaan näin päättyi.

(Ripustaa kääryn holviin.)

Riipu tuossa! Häntä sinä

Ylistä, kun taukoon minä. —

Nyt soitto soimaan, juhlahymni soimaan!

Laulu.

Jumal' yön,^[25] suo armos meille,
Impes surmaan saattaneille;
Kiertelemme hautaa näin,
Suruvirttä vierettäin.
Yösydän, voihkata koita,
Kanssamme vaikeroida:
Ah! ja voi! Ah! ja voi!
Povesi avaa, hauta,
Kuollehet ilmoille auta!
Ah! ja voi? Ah! ja voi!

CLAUDIO.

Rauhassa nyt maatkoot luusi!

Joka vuos' on juhla uusi.

DON PEDRO.

Nyt soihdut sammuksiin! Jo aamu koittaa;

Pesäänsä hukka kantaa saalistaan;

Jo päivä idän kulmaa kirjavoittaa

Ja Phoiboon tielle kylvää nuoliaan.

Suur kiitos, kaikki; menkää; hyvästi!

CLAUDIO.

Hyvästi, herrat! Kukin toimiinsa!

DON PEDRO.
Nyt uuteen juhlaan pukeumaan pois!
Mua sitten seuratkaa Leonaton luoksi.

CLAUDIO.
Josp' onnen paremman nyt Hymen sois,
Kuin se, min vuoksi tässä kyynel juoksi!
(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Huone Leonaton talossa.
(Leonato, Antonio, Benedikt, Beatrice, Ursula,
Margareeta, Munkki Ja Hero tulevat.)

MUNKKI.
Sanoinhan: syytön on hän.

LEONATO. Samoin prinssi
Ja Claudiokin, jotk' on syytteen tehneet
Nyt kertomani erheen perusteella.
Mut syyppää, vaikka vastoin tahtoaan,
On Margareeta, niinkuin selvään näkyy
Tään tutkimuksen koko menosta.

ANTONIO.
Iloitsen, että kaikki hyvin päättyi.

BENEDIKT.
Niin minäkin, kun muuten mun ois pakko
Tilille haastaa nuori Claudio.

LEONATO.
Nyt, tyttäreni, ja te, naiset kaikki,
Läheiseen menkää huoneeseen, ja sieltä
Palatkaa naamioittuina, kun käsken.
Paraikaa prinssiä ja Claudiota
Odotan tänne.

(Naiset poistuvat.)

Tiedät toimes, veli,
Isänä olla veljes tyttärelle
Ja hänet vaimoks antaa Claudiolle.

ANTONIO.
Sen täysin vakavana tehdä tahdon.

BENEDIKT.
Min' aion, pater, teitä vaivata.

MUNKKI.
Ja mitä tulee tehdä mun, signor?

BENEDIKT.
Sitoa taikka päästää, jompikumpi. —
Signor Leonato, näin on laita, signor:
Beatrice katsoo mua suopein silmin.

LEONATO.
Sen silmän hälle tyttäreni lainas.

BENEDIKT.
Ja minä hälle lempein silmin vastaan.

LEONATO.
Sen näkövoiman teille hankin minä
Ja Claudio ja prinssi. Mik' on mieli?

BENEDIKT.
Hämärä vastauksenne on, herra.
Mun mieleni on, että mielisitte
Mielemme yhtyä jo tänäpänä

Sitoo meidät pyhään avioon;
Ja siihen pyydän apuanne, pater.

LEONATO.
Min' annan suostumuksen.

MUNKKI.
Minä avun.
Kas tuossa ovat Claudio ja prinssi.

(Don Pedro ja Claudio tulevat seuralaisineen.)

DON PEDRO.
Huomenta teille, jalot herrat kaikki!

LEONATO.
Huomenta, prinssi! Claudio, huomenta!
Teit' odotimme; täyskö mieli teillä
Tänäpä naida veljentyttäreni?

CLAUDIO.
Nain hänet, vaikka neekeritär ois hän.

LEONATO.
Siis kutsu hänet, veli; pappi vartoo.

(Antonio menee.)

DON PEDRO.
Huomenta, Benedikt! No, mitä kuuluu!
Sun muotos ilmetty on helmikuu,
Viluin, pilvinen ja myrskysäinen.

CLAUDIO.
Hän varmaan ajattelee villihärkää.
Pois pelko! Sarves päät me kultaamme,
Ja koko Europan sa valloitat.
Zeun helmaan Europakin muinoin juoksi,
Zeun härjän hahmossa kun tuli luoksi.

BENEDIKT.
Zeun mylvinässä oli tenhoveto.
Myös isäs lehmän luo se tuli peto
Ja teki sille oivan vasikan,
Sun näköisesi päästä jalkahan.

(Antonio palaa, mukanaan naamioidut naiset.)

CLAUDIO.
Tuon vielä maksan; nyt on tilit toiset.
Kenenkä naisen näistä ottaa saan?

ANTONIO.
Tään tässä; minä annan hänet teille.

CLAUDIO.
Siis hän on minun. — Näytä kasvot, armas.

LEONATO.
Ei, papin eessä häntä kädest' ota
Ja hälle uskollisuutt' ensin vanno.

CLAUDIO.
Tään munkin eessä pyydän kättänne;
Ma olen miehenne, jos haluatte.

HERO.
Ma olin ensi vaimonne, kun elin;
(Paljastaa kasvonsa.)
Sa ensi mieheni, kun mua lemmit.

CLAUDIO.
Toinenko Hero?

HERO.

Varmempaa ei mikään.
Yks Hero herjaan kuoli; minä elän,
Ja oon, niin totta kuin ma elän, impi.

DON PEDRO.
Entinen Hero! Hero, jok' on kuollut!

LEONATO.
Niin kauan kuollut vain, kuin herja eli.

MUNKKI.
Tään arvoituksen selittää voin minä.
Kun vihkimenot ovat päättyneet,
Niin kerron tarkkaan, kuinka Hero kuoli.
Siks ihme tää vain arkitapaus olkoon.
Nyt kaikki viipymättä kappeliin.

BENEDIKT.
Seis, pater, varro! Miss' on Beatrice?

BEATRICE.
Se nimi mulla.
(Paljastaa kasvonsa.)
Mitä tahdotte?

BENEDIKT.
Mua ettekö te rakasta?

BEATRICE.
En, en sen enempää kuin mik' on kohtuus.

BENEDIKT.
Siis setänne ja Claudio ja prinssi
He pettyivät, kun vannoivat sen todeks.

BEATRICE.
Mua ettekö te rakasta?

BENEDIKT.
En, en sen enempää, kuin mik' on kohtuus.

BEATRICE.
Siis Margareeta, Ursula ja Hero
He pettyivät, kun vannoivat sen todeks.

BENEDIKT.
Vannoivat teidän lemmest' ihan sairaaks.

BEATRICE.
Vannoivat teidän lemmest' ihan kuolleeks.

BENEDIKT.
Lorua vain! — Siis, ettekö mua lemmit?

BEATRICE.
En; ystävyden merkiks vain, en muuta.

LEONATO.
Ei, serkku, varmaan tuota herraa lemmit.

CLAUDIO.
Ja herra häntä samoin, sen ma vannon.
Paperi täss' on, miehen käsialaa:
Omasta päästä tehty rampa runo
Beatricen kiitokseksi.

HERO.
Tässä toinen,
Beatricen käsialaa, joka saatu
On hänen taskustaan ja josta huokuu
Palavaa rakkautta Benediktiin.

BENEDIKT. Ihme ja kumma! Tässä omat kätemme todistavat sydämiämme vastaan. — No siis, otan sinut, mutta, kautta päivän valkeuden, pelkästä säälistä sinut otan.

BEATRICE. Minä en tahdo teille antaa suoraan rukkasia; mutta, kautta tämän kirkkaan päivän,

otan teidät ystävien hartaasta kehoituksesta ja osittain siksi, että pelastaisin henkenne, koska sanovat, että olette saamaisillanne hivutustaudin.

BENEDIKT. Vaiti, minä tukin suusi.

(Suutelee häntä.)

DON PEDRO. No, Benedikt, sa nainut mies, kuin voit sa?

BENEDIKT. Sanon sinulle jotakin, prinssi: kokonainen komppania pilkkakirveitä ei voisi nyt minusta ivata pois hyvää tuultani. Luuletko että olen millänikään komparunosta tai pilkkalaulusta? En; jos kaikenlainen aivojen törky voisi miestä liata, niin kenelläpä silloin olisi puhdasta paikkaa ruumiissa? Lyhyesti: kun nyt olen päättänyt naida, niin en välitä laisinkaan siitä, mitä maailma on päättänyt sanoa sitä vastaan; älkää siis huoliko pilkata minua siitä, mitä ennen olen puhunut naimista vastaan; ihminen on häilyväinen olento, se on minun loppupäättökseni. — Mitä sinuun tulee, Claudio, niin ajattelin sinua hieman pehmittää; mutta kun nyt näyttää siltä, että meistä tulee sukulaiset, niin elä edelleen eheänä ja rakasta serkkuaani.

CLAUDIO. Olin jo toivonut, että antaisit Beatricelle rukkaset, jotta olisin saanut piestä sinut pois yksinäiselämästäsi ja tehdä sinusta kahtaisolennon, joksi epäilemättä tuletkin, jos ei serkkuni pidä sinua tarkalla silmällä.

BENEDIKT. Kas niin, nyt ollaan ystäviä. — Mutta pistäkäämme ennen häitä vähän tanssiksi, jotta saisimme keveämmän mielen ja vaimomme kepeämmät jalat.

LEONATO. Voimme tanssia jäljestäpäin.

BENEDIKT. Ei, ennen. Soitto soimaan, pelimannit! — Prinssi, olet niin miettiväinen. Ota vaimo! Ota vaimo! Ei ole sauvaa kunnianarvoisempaa kuin se, jonka sanko on sarvesta.

(Sanansaattaja tulee.)

SANANSAATTAJA.

Don Juan vangittu on pakotiellä
Ja tuotu turvasaaton Messinaan.

BENEDIKT. Älkäämme häntä ajatelko ennen kuin huomenna; minä sillaikaa mietin hänelle kelpo rangaistuksen. — Soitto soimaan, pelimannit!

(Tanssi. Menevät.)

SELITYKSIÄ:

- [1] *Naulasi julki ilmoituksen.* Miekkailijat, ampujat ja nyrkkitaistelijat panivat julkisiin paikkoihin ilmoituksia, joissa vaativat halukkaita kilpailuun, ja se, joka siihen suostui, kirjoitti nimensä ilmoituksen alle.
- [2] *Rupeatko koiranhampaaksi ja uskottelet* j.n.e. Tarkoitus on: puhutko mahdottomia? Cupido on sokea eikä voi jänistä ampua, ja Vulkanus on seppä.
- [3] *Saatte ripustaa minut kuin kissan puteliin* j.n.e. Viittaa vanhaan kansanleikkiin Englannissa.
- [4] *Kutsua Aatamiksi.* Adam Bell oli kuuluisa, kansanlaulun ylistämä jousimies.
- [5] *Jos ei Cupido ole koko viinikkoansa Venetiassa tyhjentänyt.* Venetia oli Sh:n aikaan kuuluisa kauniista ja auliista naisistaan ja lemmenseikkailuistaan.
- [6] *Syntynyt Saturnuksen turvissa.* Saturnusta pidettiin alakuloisen luonteensävyn synnyttäjänä.
- [7] *Pujahdin seinäverhon taakse.* Seinäverhot olivat Sh:n aikaan irtolaiset ja ripustettiin jonkin matkan päähän seinästä, jotta niiden taakse voi piiloutua.
- [8] *Otan kuuden killingin pestin* j.n.e. Vanhat piiat, jotka eläissään inhosivat lapsia, olivat kansanluulon mukaan, määrättyt kuoltuaan kantamaan apinoita helvettiin.
- [9] *Kuiva käsi* merkitsi kylmäkiskoisuutta ja saituutta.
- [10] *Lähimmän pajupuun luo.* Pajunlehdistä tehty seppä oli onnetoman rakkauden vertauskuva.
- [11] *Koronkiskuri kultavitjojaan.* Lontoon rikkailla porvareilla oli tapana pitää kallisarvoisia kultavitjoja: tavallisesti he myöskin antoivat lainaksi rahaa.
- [12] *Hakomaja yrttitarhassa.* Vrt. Jesaia I: 8.
- [13] *Mitan pappi Johanneksen jalasta.* Kansantarun mukaan oli pappi Johannes tavattoman suuren kristillisen valtakunnan hallitsija Itämailla. Hänen valtaansa kuului kaikki Intiat ja paljon muita maita. Hänen puheilleen eivät tavalliset ihmiset päässeet; kuninkaat, ruhtinaat, patriarkat ja lukematon joukko ritareita ympäröi ja palveli häntä.
- [14] *Olen ahvakko.* Tarkoittaa rumaa, tummaa ihoa, joka pelottaa pois kaikki kosijat.
- [15] *Hiukset saavat olla minkä väriset Jumala tahtoo.* Kuningatar Elisabetin aikana oli tapana värjätä hiuksiaan ja pitää valetukkaa.
- [16] *Kantaa lyhtyä.* Yöpartijalla oli, paitsi pertuskaa, lyhty oikeassa kädessä ja soittokello vasemmassa.
- [17] *Niinkuin rehellinen juomaveikko.* Borachio viittaa nimeensä, joka johtuu espanjalaisesta sanasta boracho, joka merkitsee juomaria.

- [18] *Lemmen kierukka korvallisessa.* Teikareilla oli tapana lävistetyissä korvanlehdissään kantaa lemmittynsä nauhoja, kutreja, jopa kengänrihmojakin.
- [19] *Palabras.* Moilanen aikoo sanoa pocas palabras, joka merkitsee: muutamain sanoin (pauca verba).
- [20] *Jos tiedätte jompikumpi jotakin sisällistä estettä* j.n.e. Tällainen kehoitus tehtiin Sh:n aikaan morsiusparille aina vihille mentäessä.
- [21] *Toisia käytetään naurettaessa.* Sitaatti Sh:n aikaan yleisesti käytetystä kieliopista.
- [22] *Vyönsä soljeta.* Vyön solki oli tavallisesti etupuolella, mutta taisteluun ryhtyessä kiinnitettiin se selän puolelle.
- [23] *Enkä saa kurppaa lisäksi.* Kurppa tarkoittaa Englannissa hölmöä.
- [24] *Jumala siunatkoon laupeuslaitosta.* Näin oli kerjäläisten tapana sanoa, kun saivat almuja yleisistä hyväntekeväisyyslaitoksista.
- [25] *Jumal' yön.* Luna, Diana.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PALJO MELUA TYHJÄSTÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of

this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-

mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new

computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.